

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1903. Andra Kammaren. N:o 20.

Fredagen den 27 februari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 20 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *A. T. Odelberg* aflämnade Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Eskilstuna stad af mark från Eskilstuna kungsladugård och från kronohemmanen Gredby n:is 1 och 2 i Södermanlands län.

Den kungl. propositionen bordlades.

§ 3.

Föredrogos hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen: angående pension å allmänna indragningsstaten för regementsintendenten vid Skånska dragonregementet Carl von Geijer; och angående pension å allmänna indragningsstaten för extra sadelmakeriarbetaren vid Stockholms tygverkstäder O. F. K. Tiberg.

§ 4.

Efter föredragning härupå af de vid kammarens senaste sammanträde afgifna motioner hänvisades herr *D. Holmgrens* motioner, n:is 140 och 141, till konstitutionsutskottet, herr *C. J. Ödmans* motion, n:o 142, till statsutskottet samt herr *P. P. Waldenströms* motion, n:o 143, till kammarens tillfälliga utskott n:o 2.

§ 5.

Vidare föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda statsutskottets utlåtande n:o 26 och bevillningsutskottets betänkanden n:is 15, 16 och 17.

§ 6.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr Emthén, som yttrade:
Interpellation. Vid 1900 års riksdag anhöll Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om revision af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 samt för Riksdagen framlägga det förslag till ändrade bestämmelser i nämnda lag, hvartill en dylik revision kan föranleda.

Då man emellertid icke har sig bekant, huruvida denna skrifvelse föranledt någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida, så får jag härmed anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet framställa följande spörsmål:

1) Har herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet med anledning af 1900 års Riksdags skrifvelse, n:o 115, till Konungen angående ändringar i gällande lagstiftning om väghållningsbesvärets utgörande vidtagit eller haft för afsikt att vidtaga någon åtgärd?

2) När kan i ena eller andra fallet något förslag i ämnet väntas vara färdigt att föreläggas Riksdagen?

Ifrågavarande framställning blef på begäran bordlagd.

§ 7.

Herr *J. Bromée* i Billsta aflemnade en af honom med flere under-tecknad motion, n:o 144, i anledning af Kungl. Maj:ts propositioner dels med förslag till lag angående vård af enskildes skogar och till lag angående skyddsskogar, dels med förslag till ändring af vissa i kap. II och kap. V i kungl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894 meddelade bestämmelser m. m.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes bevillningsutskottets memorial n:o 18, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 10 i anledning af väckta motioner om förhöjning af tullen å förhydnings-, press- och takpapp.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:
 herr *O. A. Brodin* under 6 dagar från och med den 28 februari,
 » *E. G. H. Åkerlund* » den 28 februari och
 » *K. F. G. Almqvist* » » 28 »

§ 10.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,45 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.

Lördagen den 28 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 21 innevarande februari förda protokoll.

§ 2.

Upplästes ett till kammaren inkommet, så lydande valprotokoll:

År 1903 den 27 februari sammanträdde de valmän, som af kammarne fått i uppdrag att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning, för att, sedan anmaldt blifvit, att af de personer, som den 13 innevarande månad utsetts till revisorer och suppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i Östersund räkenskaper och förvaltning, revisorerne fördelningsläkaren O. E. L. Warodell och f. d. riksdagsmannen Gustaf Ericsson i Mycklegård samt suppleanterna majoren friherre G. M. C. Fleetwood, apotekaren Hj. Wikander och inspektoren O. Myrin förklarar sig hindrade att deltaga i ifrågavarande revision, företaga val af två revisorer och tre suppleanter i deras ställe; och befunnos, efter valens slut, hafva blifvit utsedde till

revisorer efter herrar O. E. L. Warodell och Gustaf Ericsson i Mycklegård:

herr von Stapelmohr, K. J., borgmästare, Östersund, med 42 röster,

herr Nordin, Måns, grosshandlare, Östersund, med 42 röster;

suppleanter efter herrar friherre G. M. C. Fleetwood, Hj. Wikander och O. Myrin:

herr Kjelsson, A., länsman, Offerdal, med 36 röster,

» Groth, E. F., öfverjägmästare, Östersund, med 36 röster,

» Andersson, Olof, trävaruhandlare, Brunflo, » 36 » ;

sedan beslutits, att kvarstående suppleanten landstingsmannen E. O. Engström i Bispgården skulle blifva förste suppleant samt ordningen mellan de nyvalde suppleanterna blifvit genom lottning bestämd.

Olof Melin.

Knut Åkerberg.

August Henricson.

A. Hansson i Solberga.

Jämte det protokollet lades till handlingarna, beslöt kammaren, att bankoutskottet skulle om dessa val underrättas samt anmodas att lämna såväl fullmäktige i riksbanken som afdelningskontoret i Östersund och de valde meddelande om valens utgång.

§ 3.

Enligt förut fattadt beslut företogos nu val af sju ledamöter och sju suppleanter i Riksdagens särskilda utskott n:o 3; och utsågos därvid till

ledamöter:

herr <i>N. Andersson</i> i Pettersborg	med 188 röster,
» <i>J. Ericsson</i> i Vallsta	» 188 »
» <i>L. Eriksson</i> i Bäck	» 188 »
» <i>J. Johanson</i> i Valared	» 188 »
» <i>O. W. Redelius</i>	» 188 »
» <i>S. Arnoldsson</i>	» 187 » och
» <i>G. N. T. af Callerholm</i>	» 187 »

suppleanter:

herr <i>M. J. Täcklind</i>	med 171 röster.
» <i>J. A. Jonsson</i> i Hökhult	» 168 »
» <i>J. E. A. Ohlsson</i> i Halmstad	» 167 »
» <i>F. Pettersson</i> i Tjärsta	» 167 »
» <i>J. Forssell</i>	» 164 »
» <i>O. Olsson</i> i See	» 161 » och
» <i>N. J. Broander</i>	» 161 »

Närmast i röstetal kom herr *C. A. Danielsson* med sju röster.

Ordningen mellan de suppleanter, hvilka erhållit lika antal röster, bestämdes, sådan den finnes här ofvan angifven, genom lottning.

§ 4.

Härefter företogos val af ej mindre än tjugufyra valmän för utseende af dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för fullmäktige i nämnda bank och kontor, än äfven sex suppleanter för desse valmän; och utsågos därvid till:

valmän:

herr vice talmannen <i>P. Pehrson</i>	med 198 röster,
» <i>H. Andersson</i> i Västra Nöbbelöf	» 198 »
» <i>C. I. Carlsson</i> i Norra Smedstorp	» 198 »
» <i>R. Ekholm</i>	» 198 »
» <i>J. G. Forsberg</i>	» 198 »
» <i>A. Hansson</i>	» 198 »
» <i>P. Hörnstén</i>	» 198 »
» <i>J. P. Jansson</i> i Saxhyttan	» 198 »
» <i>J. Johnsson</i> i Bollnäs	» 198 »
» <i>N. Jönsson</i> i Gammalstorp	» 198 »
» <i>L. P. Mallmin</i>	» 198 »
» <i>S. A. K. Natt och Dag</i>	» 198 »
» <i>C. Persson</i> i Stallerhult	» 198 »
» <i>O. Persson</i> i Killebäckstorp	» 198 »

herr <i>C. F. Petersson</i> i Dänningelanda	med 198 röster,
» <i>J. Sjöberg</i>	» 198 »
» <i>N. Svensson</i> i Olseröd	» 198 »
» <i>E. Wijk</i>	» 198 »
» <i>T. Zetterstrand</i>	» 198 »
» <i>N. Akesson</i>	» 198 »
» <i>O. Anderson</i> i Hasselbol	» 197 »
» <i>K. A. Staaff</i>	» 197 »
» <i>C. J. Jakobson</i>	» 196 » och
» <i>A. F. Burman</i>	» 105 »

Närmast i röstetal kom herr *N. Persson* i Malmö med 93 röster.

suppleanter:

herr <i>G. M. Sandin</i>	med 144 röster,
» <i>O. N. Olsson</i> i Heden	» 140 »
» <i>C. A. Danielsson</i>	» 139 »
» <i>J. E. Granlund</i>	» 137 »
» <i>J. A. Lundgren</i>	» 136 » och
» <i>A. C. Gunnarsson</i>	» 135 »

Närmast i röstetal kommo herrar *J. A. Jonsson* i Hökhult och *J. E. A. Ohlsson* i Halmstad med vardera 12 röster.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående två paragrafer omförmälda val.

§ 6.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Eskilstuna stad af mark från Eskilstuna kungsladugård och från kronohemmanen Gredby n:is 1 och 2 i Södermanlands län.

§ 7.

Efter föredragning vidare af herr *O. Emthéns* anhållan att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa ett spörsmål, blef berörda anhållan af kammaren bifallen.

Ordet lämnades härefter på begäran till chefen för jordbruksdepartementet, herr statsrådet Odelberg, som yttrade:

Herr talman! Mina herrar! Med anledning af nu upplästa interpellation, som herr Emthén med denna kammares tillstånd till mig framställt, ber jag att få meddela, att jag icke har mycket att tillägga utöfver hvad som finnes intaget i justitieombudsmannens berättelse för åren 1901, 1902 och 1903. Riksdagens skrifvelse den 14 maj 1900 föredrogs af mig i konseljen den 25 maj 1900, och hemställde jag då, »att Kungl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län måtte

anbefallas lämna ej mindre länens hushållningssällskaps förvaltningsutskott än äfven genom tillkännagifvanden i länskungörelserna vägstyrelser och andra vederbörande inom länen tillfälle att inom viss tid yttra sig angående de förändringar i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891, som vare sig i de af Riksdagen särskildt angifna afseenden eller eljest kunde finnas önskvärda, samt med de yttranden, som kunde komma att afgifvas, och egna underdåniga yttranden före utgången af innevarande år — d. v. s. år 1900 — till Kungl. Maj:t inkomma». Den 19 mars 1901 inkom det sista yttrandet från Kungl. Maj:ts befallningshafvande och den 20 i samma månad, således dagen därpå, remitterades ärendet till kammarkollegium. Kammarkollegium har ägnat frågan en mycket grundlig och genomgående behandling samt insamlat en mängd statistiska uppgifter, som inom kollegium bearbetats. Jag har erfarit, att ärendet är föredraget i kammarkollegium och att en del af utlåtandet är uppsatt och för närvarande cirkulerar för justering bland kollegii ledamöter. Någon proposition i ämnet kan naturligtvis ej afgifvas till denna Riksdag, men jag hoppas, att utlåtandet ifrån kammarkollegium måtte inkomma till Kungl. Maj:t så tidigt, att det kan hinna tryckas och utdelas, innan Riksdagen skils åt, så att det må blifva möjligt för mig att rådgöra med ledamöter från olika delar af landet om de ganska vidtgående förändringar, som jag har anledning tro, att kammarkollegium kommer att föreslå.

Emellertid ber jag herr Emthén vara öfvertygad därom, att ärendet inom jordbruksdepartementet skall behandlas med så stor skyndsamhet, frågans svårlösta beskaffenhet medgifver.

Herr Emthén: Herr talman! Jag, har icke mycket annat att göra än att framföra mitt tack till herr statsrådet för hans svar å den interpellation, som jag med kammarens medgifvande framställt. Jag hoppas, att herr statsrådet vidtager sådana åtgärder, att detta lagförslag kan inkomma till Riksdagen så fort ske kan, ty jag vet, att befolkningen i många delar af landet och i synnerhet i Norrland hyser en innerlig önskan, att detta förslag så snart som möjligt måtte komma under Riksdagens pröfning.

Vidare anfördes ej i detta ämne.

§ 8.

Föredrogs och hänvisades till Riksdagens särskilda utskott n:o 2 herr *J. Bromées* i Billsta m. fl. motion, n:o 144.

§ 9.

Härefter föredrogs bevillningsutskottets memorial n:o 18, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 10 i anledning af väckta motioner om förhöjning af tullen å förhuds-, press- och takpapp.

Punkten 1.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls. Den föreslagna voteringspropositionen godkändes under af utskottet gjord förutsättning.

§ 10.

Vidare föredrogos hvart för sig och blefvo af kammaren godkända lagutskottets memorial

n:o 26, angående öfverlämnande till särskildt utskott af två till lagutskottet hänvisade motioner; samt

utlåtanden:

n:o 27, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphäfvande af patronatsrätten; och

n:o 28, i anledning af väckt motion om vitsord att påkalla skifte för utbrytning af rätt till skogsfång eller mulbete.

§ 11.

Till afgörande förelåg Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts-^{Ang. fribrefs-} utlåtande n:o 3, i anledning af väckt motion om fribrefsrätt för ord-^{rätt för ord-} förande i kommunalstämma och kommunalnämnd.^{förande i kommunalstämma och kommunalnämnd.}

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, n:o 80, hade herr *A. Johanson* i Mossebo föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, att ordförande i kommunalstämma och kommunalnämnd på landet och motsvarande myndigheter i stad måtte erhålla fribrefsrätt för försändelser med post i tjänsteärenden.

Utskottet hemställde dock, att ifrågavarande motion icke måtte af Andra Kammaren bifallas.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af motionären

Herr *Johanson* i Mossebo, som yttrade: Ehuru utskottet afstyrkt föreliggande motion, har utskottet dock, då det erkänt, att ifrågavarande kommunala förtroendemän, som hafva icke så litet besvär i och för den skriftväxling, som åligger dem i ärenden, hvilka ej beröra kommunens angelägenheter och intressen, i mycket kunna jämnställas med flere af dem, som nu åtnjuta fribrefsrätt, t. ex. präster, länsmän och fjärdingsmän, därigenom lämnat motionen ett godt handtag. Såsom skäl för afslag har utskottet emellertid åberopat bland annat ett uttalande från det utskott, som år 1895 behandlat en motion af samma syfte, och utskottet har citerat hvad som då anfördes, eller att saken skulle ådraga kommunalordföranden ej ringa besvär genom förandet af motbok med postanstalt och räkningarnas insändande till granskning af landtränteriet eller kronofogden. Detta är emellertid numera icke

Ang. fribrefs-riktigt, ty förhållandena äro nu andra än då. Då nödgades man att rätt för ord- gå in till landtränteriet eller kronofogden med räkning å hvad som förande i blifvit utlagdt, men det behöfves icke numera. Detta skäl är sålunda kommunal- icke längre tillfyllestgörande. Då man nu också medgifvit, att de stämman och ifrågavarande ordförandena hafva icke så litet besvär i och för denna kommunal- skriftväxling, synes man ej heller hafva bort afspisa motionen därmed, att utgiften är så obetydlig, att det ej är skäl att taga den i betraktande, ty huru det än är, måste man dock på landet taga i betraktande äfven det minsta belopp, om det också icke gäller mera än en 25-öring, då det är fråga om en kontant utgift.

Jag vill emellertid icke nu framställa något yrkande om bifall till motionen, men hoppas, att någon annan till ett kommande år måtte upptaga densamma.

Herr Holmgren: Det kan ju vara en tillfällighet, att utskotts- betänkanden, som afgifvas af tillfälliga utskott, ibland synas mig något svaga i motiveringen, hvilket emellertid är så mycket mera egendomligt, som det icke är ovanligt, att i dessa utskott arbeta rätt stora förmågor. Ser jag emellertid på nu föreliggande betänkannde af andra tillfälliga utskottet, så kan jag icke neka, att det är en synnerligen svag motivering, som utskottet använt för att komma till sin hemställan om afslag å motionen. Själftva frågan är ju den, om det kan innebära någon billighet och rättvisa, att präster, länsmän och fjärdingsmän åtnjuta fribrefsrätt i tjänsteärenden, under det att kommunalnämndens ordförande och kommunalstämмоordförande icke hafva denna rätt. Därpå svarar utskottet med att anföra, att denna fråga icke är ny, utan gammal och att den vid föregående tillfällen, då den dragits fram, afstyrkts af tillfälliga utskott. Ett mycket kraftigt skäl för tillstyrkande synes mig tvärtom hafva varit det, att frågan är så gammal. Särskildt vill jag erinra, att motion i ämnet väckts redan år 1884 af herr Carl Persson i Stallerhult, en person, som icke lärer förlöpa sig, när det är fråga om att väcka motioner. Han torde äga insikt och förstånd att i föreliggande fall bedöma hvad som allmänheten kräfvcr i fråga om dessa bördor och deras fördelning, måhända i lika hög grad som hela det tillfälliga utskottet tillsammans, och han har således, enligt mitt förmenande, icke omotiveradt framkommit med en slik motion. Hvad herr Bengtsson i Gullåkra beträffar, så har jag icke förmånen att känna honom, men jag tager för gifvet, att också han hade ett slags förståelse af hvad som hos folket gifver sig tillkänna såsom rättens och rättfärdighetens kraf. Att tillfälliga utskott förut afstyrkt sådana motioner bevisar icke, att också denna bör afstyrkas, om saken i och för sig är riktig och kräfvcr allmän uppmärksamhet och berättigande.

Motionären har i sitt inlägg i saken berört en del af utskottets utlåtande, som är en anakronism. Utskottet motiverar nämligen sitt afslagsyrkande å motionen därmed, att dessa ordförande skulle få så mycket besvär med att lämna in sina räkningar till ränterierna och kronofogdarne. Det är redan upplyst, att sådant besvär icke alls förekommer, ity att det icke blir mera besvär att å postkontor förete en tjänstebrefbok än en enskild postbok; och penningarna utbetalas icke

alls af kronofogdarne eller ränterierna, utan af postkontoret själf. Så-*Ang. fribrefs-*ledes är *det* icke alls något skäl att afstyrka den föreliggande mo-*rätt för ord-*tion. *förande i*

Då det är en gärd af billighet och rättvisa åt kommunal-*kommunal-*ordförandena, hvilka nu, sedan den kommunala själfstyrelsen allt mer och *stämma och* mer tränger in i vårt land, få ökade göromål; då de vidare ha mycket *kommunal-*mera utgifter för porton än hvad präster i allmänhet ha och då dessa *nämnd.* ordförande väl kunna sägas vara tjänstemän och arbeta under tjänste-*(Forts.)*mannans ansvar lika väl som fjärdingsmän, hvilka väl sväriligen kunna kallas statens tjänstemän — de väljas af kommunen, — så tillåter jag mig, herr talman, att yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Kvarnzelius: Herr talman! Mina herrar! Den föregående talaren tyckte, att det hufvudsakliga skälet, hvarför motionen borde tillstyrkas, är att frågan är gammal — ja, det är visserligen sant, att frågan är gammal. Det är nu fjärde gången, som den förts på tal i Andra Kammaren. Men det är icke endast denna fråga, som är gammal, utan det finnes också åtskilliga andra frågor, med hvilka denna fråga i det fallet är närbesläktad, och det är äfven en annan sak, i afseende på hvilken denna fråga har släktttycke med andra motioner: den nämligen, att icke samme motionär burit fram frågan mer än en gång.

Nu tycktes den föregående talaren finna ett utomordentligt starkt skäl för bifall till motionen däri, att en liknande motion har väckts af herr Carl Persson i Stallerhult, som han ansåg vara eu utomordentligt god ledamot af kammaren, hvilket jag visst icke bestrider. Men att han icke under alla dessa är funnit anledning att återupprepa motionen är, synes det mig, ett starkt skäl för utskottets hemställan. Han fann sig förmodligen öfvertygad af de skäl, som 1884 års tillfälliga utskott anförde, och böjde sig för dessa skäl. Och jag tror, att den ärade talaren på västgötabänken, som här före mig hade ordet, nödgas erkänna, att åtskilliga skäl tala för hvad utskottet i detta fall hemställt.

Utskottet har visst icke velat bestrida, att dessa kommunens förtroendemän ha fått åtskilligt att göra med insändande af statistiska uppgifter och andra arbeten af allehanda slag. Men utskottet har också bemärkt, att detta icke innebär, att de skola vidkännas därmed förenade utgifter. Det torde vara bekant, att hvarje kommunens förtroendeman äger åtnjuta godtgörelse för alla de direkta utgifter, han har i angelägenheter, som beröra hans uppdrag som kommunens förtroendeman. Således skulle ett bifall till motionen endast bli detsamma som att i någon mån minska dessa kommunens utgifter. Då är frågan endast den: skall man för den sakens skull bifalla denna jämförelsevis obetydliga motion? Ja, det är endast en sak, som skulle tala därför, och det är den omständigheten, att denna utgift drabbar alla kommuner lika utan hänsyn till om de äro stora eller små. Således förefinnes en orättvisa i så måtto, att de mindre kommunerna i detta hänseende ha lika stora utgifter som de stora kommunerna. Men jag vill då fästa uppmärksamheten på att denna utgift dock är så obetydlig per år, att

Ang. fribrefs-
rätt för ord-
förande i
kommunal-
stämma och
kommunal-
nämnd.
(Forts.)

man därför icke behöfver af rättskänslans kraf känna sig uppfordrad att bifalla motionen.

Dessutom är motionen, sådan den är affattad, icke till fyllest för att uppfylla de önskemål, som motionären helt visst åsyftat med motionen. Den omfattar nämligen fribrefsrätt endast åt ordförandena i kommunalstämma och nämnd på landet och med dem likställda för- troendemän i stad. Men nu finnas eu hel del kommuner på landsbygden, som ansett fördelaktigare att välja särskild hälsovårdsnämnd och särskild fattigvårdsstyrelse, och dessas ordförande äro naturligtvis lika berättigade som stämmans och nämndens att åtnjuta fribrefsrätt. Men såsom motionen nu är affattad, inbegripas de icke i densamma.

Dessutom finnes i alla städer särskild hälsovårdsnämnd och särskild fattigvårdsstyrelse, och icke beller till dem skulle genom bifall till motionen utgå ersättning för hvad utlagts till porton.

Nu kan det visserligen invändas, att fastän motionen icke innefattar allt, borde man icke afslå den. Men i alla fall är ju denna fråga icke så brådskande, att, för den händelse kammaren är öfvertygad om att billighet och rättvisa fordrar bifall till den, man icke likväl kan bida ett år, hvarigenom motionären får tillfälle att fullständiga sin motiou, så att den åtminstone för den närmaste tiden blifver tillfyllestgörande.

Herr talman! Jag anhåller om bifall till utskottets hemställan.

Herr Holmgren: Blott några ord. På det icke den siste ärade talaren må tro, att tystnad är bevis på att man underkastar sig, så vill jag påpeka, att man kan tiga äfven därför, att man icke anser sig böra offra ett ord på motiver, som man bör underkänna. Jag förmodar, att orsaken, hvarför motionären från år 1884 icke kommit fram med förslag i samma syfte som den föreliggande motionen, icke varit den, att hans motiou då blef hänvisad till en tillfälligt utskott. För öfrigt har han icke böjt sig för den mening, som då uttalats, och jag tror, att han nog aldrig kommer att göra det.

Den ärade talaren sade, att det var en obetydlig fråga. Ja, det är mycket svårt att afgöra, om en fråga är obetydlig eller icke. Såsom bevis för att detta vore en obetydlig fråga, skulle endast kunna anföras, att den blifvit hänvisad till tillfälliga utskottet n:o 2.

Det andra skälet, som utskottet anført för motionens afstyrkande, låter så mycket mindre försvara sig, som det är själfklart, att, då motionären begärt fribrefsrätt för ordförandena i kommunalstyrelserna, han äfven åsyftat ordförandena i fattigvårdsstyrelserna, enär på landsbygden kommunalnämnd och fattigvårdsstyrelse är samma myndighet — ehuru naturligtvis rätten att bilda särskilda fattigvårdsstyrelser icke är utesluten. Motionären har således naturligtvis åsyftat, att fribrefsrätt äfven skulle tillfalla ordförandena i fattigvårdsstyrelserna, då det finnes särskilda sådana styrelser. Detta innebär — för så vidt jag kan förstå — ingenting otydligt i sak.

Herr von Schéele: Jag tror, att jag skall få kammarens erkännande, om jag gör gällande den grundsatsen, att *proportion bör äga rum mellan hvarje sak och det därpå nedlagda arbetet*. I annat

fall skulle helt visst äfven ett tillfälligt utskott blifva ur stånd att fullgöra sina många ansvarsfulla uppgifter. Att den föreliggande saken icke i och för sig är stor, lärer svårligen kunna bestridas. Då den emellertid redan tre gånger förut varit föremål för kammarens pröfning, och samma motion alla tre gångerna blifvit utan votering afslagen, så kunde det väl tyckas, som om det nu för utskottet skulle hafva varit tillräckligt att anföra de skäl, som vid föregående utskottsbehandlingsar legat till grund för den alltjämt lika hemställan om afslag, därest nämligen sakläget är väsentligen oförändradt.

Nekas kan icke, att besväret för utbekommande af ersättning för fribrefs-utlägg ej vidare är detsamma, som ännu 1895 var fallet, liksom att sannolikt någon ökning i de ifrågavarande försändelsernas antal sedan dess inträdd. Hvad det senare förhållandet beträffar, hafva likväl utskottets med dessa ting förtrogna medlemmar icke haft något att erinra mot antagandet af de 1890 och 1895 för afslag anförda skälens fortfarande giltighet, bland hvilka ju äfven ingår, »att postportot i de flesta fall icke torde uppgå till mer än 3 à 4 kronor om året». I fråga åter om det förra, eller vederbörande myndigheters besvär, tillåter jag mig hänvisa till förordningen af den 15 juni 1900 angående ändrade bestämmelser rörande utgörandet af postafgifter för försändelser i tjänsteärenden.

Enligt denna kungliga förordning § 3 kunna utlämnade frankotecken debiteras i vederbörandes postbok eller ock särskildt kvitto å desamma af emottagaren till postanstalten aflämnas. Men vanliga förfarandet lär vara *detta*, i näst föregående paragraf innehållna: »Efter utgången af hvarje kalenderkvartal åligger det sådan myndighet att granska och till riktigheten bestyrka en af vederbörande postanstalt öfverlämnad räkning å belöpande afgifter för alla under kvartalet till postbehandling vid postanstalten aflämnade, i postboken införda tjänsteförsändelser. Sedan den af postanstalten utställda kvartalsräkningen till riktigheten bestyrkts, skall den ofördröjligen till postanstalten återställas.» Innebär nu verkligen denna expeditiönsförenkling tillräckligt skäl för kammaren att frånträda sin förut bestämdt uttalade uppfattning af hela frågan såsom alltför liten för att med en skrivelse hem söka Kungl. Maj:t?

Jag yrkar naturligtvis, herr talman, bifall till utskottets hemställan.

Herr Olsson i Stockholm: Herr talman! Hvad den förste talarens yttrande beträffar, så innehöll detta, så vidt jag kunde uppfatta, inga sakliga skäl, utan hufvudsakligen en följd af sarkasmer mot de tillfälliga utskotten och enkannerligen mot tillfälliga utskottet n:o 2. Jag tror dock verkligen, att de tillfälliga utskotten — och särskildt det tillfälliga utskottet n:o 2 — med mycket jämnmot kunna taga emot dessa den ärade talarens sarkasmer; ty om man jämför de tillfälliga utskottens utlåtanden med den ärade talarens yttranden här i kammaren, så tror jag nog, att de tillfälliga utskotten stå sig vid den jämförelsen.

Den ärade talaren anförde, att herr Carl Persson i Stallerhult, som är en mycket förståndig man, väckt en liknande motion för jag tror 20 år sedan. Jag instämmer i allo i hvad den ärade talaren an-

Ang. fribrefs-
rätt för ord-
förande i
kommunal-
stämma och
kommunal-
nämnd.
(Forts.)

Ang. fribrefsförande herrar förde rörande herr Carl Perssons i Stallerhult kompetens; jag anser rätt för ordhonom — jag menar icke den förste talaren, utan herr Carl Persson i förande i Stallerhult — vara en af de skickligaste och förståndigaste ledamöterna i kommunalstämman och i denna kammare. Just detta är för mig ett skäl att antaga, att kommunalutskottets hemställan är befogad; ty att herr Carl Persson icke sedan år 1884 förnyat denna sin motion är väl ett mycket godt bevis för, att herr Carl Persson icke ansett motionen vara af någon synnerlig vikt. Hade han funnit den vara befogad, så hade han med sin kända energi utan tvifvel kommit tillbaka med densamma.

(Forts.)

Jag har för öfrigt icke någonting att tillägga beträffande motiveeringen till utskottets hemställan, utan vill endast hänvisa till hvad de båda ledamöter af utskottet, som förut yttrat sig, anfört, och särskildt till hvad som åberopats från utskottsutlåtandet vid 1895 års riksdag. Denna fråga är så ytterst obetydlig, att det i allmänhet endast gäller några få kronor om året. Är det verkligen skäl att för detta lilla belopp sätta i gång en så vidlyftig apparat? Jag tror icke, att frågan är af den vikt, att man bör skriva därom till Kungl. Maj:t; och jag hemställer därför, att kammaren ville bifalla utskottets hemställan, hvartill jag yrkar bifall.

Herr Johnsson i Bollnäs: Herr talman! Jag har blifvit uppkallad af två talare, som uppträdt till försvar för utskottets afstyrkande hemställan och därvid särskildt betonat obetydligheten af hvad det härvidlag gällde. Utskottet har sagt, att det i allmänhet rör sig endast om 3 eller 4 kronor om året, och en talare, utskottets ordförande, har ansett, att det ofta icke skulle belöpa sig till mer än en krona per år. Jag tror emellertid, att utskottet rört sig inom bra små kommuner, då det kunnat påstå, att de kommunala myndigheterna inom en kommun hafva så litet att beställa, att deras korrespondens icke behöfver draga större kostnad än på sin höjd 3 eller 4 kronor om året, däri inbegripet såväl kommunalstyrelsens brevväxling som kommunalstämmans. Jag tror, att hvarje sak vinner bäst på att få vara hvad den är. Om nu utskottet icke förstått, att de ifrågavarande kostnaderna gå till mer än ett par tre kronor om året, ja, då är utskottet ursäktadt, men jag trodde verkligen icke, att utskottet skulle hafva så litet reda på omfattningen af det arbete, som åligger de kommunala myndigheterna, att det skulle kunna anse, att ifrågavarande kostnader skulle vara så ringa. Jag kan försäkra herrarne, att i större kommuner kunna kostnaderna för korrespondens närma sig 70 eller 80 kronor och kanske därutöver. Det är således icke en sådan bagatell, som utskottet velat göra det till.

Jag har velat säga detta såsom en protest mot den utredning, utskottet förebragt, men jag skall för närvarande icke göra något yrkande, när jag föreställer mig, att kammaren icke är benägen att bifalla motionen i den form den föreligger. Jag tror emellertid, att det vore riktigt, om de kommunala myndigheterna finge fribrefsrätt, såsom motionären föreslagit.

Jag skall, herr talman, icke göra något yrkande.

Häruti instämde herrar Svensson i Skyllberg och Gustafsson i Sjögesta.

Herr Kvarnzelius: Med anledning af den siste ärade talarens yttrande skall jag endast bedja att få fästa uppmärksamheten på, att hvad utskottet i detta fall sagt är, att postportot i de flesta fall icke torde uppgå till mer än 3 eller 4 kronor om året. Det är möjligt, att denna siffra är något för låg, men jag ber att få framhålla, att utskottet därvidlag utgått från, att denna siffra endast betecknade kostnaden i fråga om hvarje särskildt förtroendeuppdrag, och att således kostnaden skulle gå till 3 eller 4 kronor för kommunalstämmans ordförande, lika mycket för kommunalnämndens ordförande och, i de fall där det finnes särskild hälsovårdsnämnd eller särskild fattigvårdsstyrelse, lika mycket för en hvar af dem. Om man nu lägger tillsammans dessa siffror för de särskilda kommunerna, så blir ju summan något större. Är det verkligen så, att i någon enda kommun kan ifrågakomma, att postportot för den korrespondens, som åligger de kommunala förtroendemännen i ärenden, hvilka icke angå kommunens angelägenheter, men i hvilka de likväl äro skyldiga att lämna skriftliga meddelanden, kan uppgå till 80 eller 90 kronor? Jag åtminstone betviflar, att detta kan vara fallet.

Ang. fribrefsrätt för ordförande i kommunalstämma och kommunalnämnd.
(Forts.)

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter af herr talmannen å de därunder framställda yrkandena gifna propositioner blef utskottets hemställan af kammaren bifallen.

§ 12.

Efter föredragning häruppå af Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående upphörande af den vissa städer åliggande skyldigheten att bekosta lokal åt telegrafstation, yttrade

Herr Ekholm: Herr talman! Jag anhåller för min del att få yrka bifall till utskottets föreliggande förslag, men vill på samma gång påpeka en omständighet, som icke blifvit af utskottet berörd och hvilken jag anser vid ärendets slutliga afgörande böra komma under ompröfning.

Såsom herrarne torde veta, hafva en del städer generöst friköpt sig från skyldigheten att tillhandahålla lokal åt telegrafstation. Om nu de städer, hvilka icke friköpt sig, vid ärendets afgörande blifva utan vederlag befriade från den ifrågavarande skyldigheten, skulle följden blifva, att de städer, som på ett lojalt sätt friköpt sig, komma i en sämre ställning än de öfriga. Under dessa omständigheter torde rätt och billighet fordra, att om de städer, hvilka berörda skyldighet ännu aligger, blifva utan vederlag därifrån befriade, de städer, hvilka friköpt sig, måtte återbekomma de af dem erlagda löseskillningarna.

Jag har velat yttra detta, för att den af mig framhållna synpunkten icke måtte vid frågans behandling inför Kungl. Maj:t aldeles förbises.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls; och skulle jämlikt 63 § riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas Första Kammaren.

§ 13.

Å föredragningslistan fanns härefter upptaget statsutskottets utlåtande n:o 26, angående såväl Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade järnvägar som ock inom Riksdagen väckta motioner i ämnet.

*Nya byggnader
och anlägg-
ningar vid
statens järn-
vägar.*

Punkten 1.

I propositionen angående statsverkets tillstånd och behof hade Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för år 1904 anvisa å riksstatens sjätte hufvudtitel, till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens järnvägstrafik, 1,020,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta af detta belopp förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna 60,000 kronor.

Vidare hade uti en inom Andra Kammaren af herr *M. Andersson* i Löfhult väckt motion, n:o 94, föreslagits, att Riksdagen måtte besluta om anläggande af en järnvägsstation vid Hörda, mellan Vislanda och Liatorps stationer, samt därtill bevilja ett anslag af 38,400 kronor.

Utskottet hemställde:

a) att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, måtte för år 1904 anvisa å riksstatens sjätte hufvudtitel, till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens järnvägstrafik, 1,020,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta af detta belopp förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna 60,000 kronor;

b) att herr Anderssons ifrågavarande motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Mom. a.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Efter föredragning af *mom. b* yttrade

Herr Andersson i Löfhult: Herr talman! Mina herrar! Det är väl icke möjligt att tro, att kammaren kommer att fatta annat beslut än att bifalla statsutskottets hemställan, men jag skall ändå be att få något redogöra för min motion.

Förhållandet är, att fyra kommunalstämmor, nämligen inom Virestads, Västra Torsås, Skatelöfs och Agunnaryds socknar, hade beslutit att uppdraga åt tre kommitterade att hos kungl. järnvägsstyrelsen göra framställning, att staten måtte bygga en järnvägsstation å södra stambanan, mellan Vislanda och Liatorps stationer, vid hemmanet Höreda. Kommitterade hafva också ingått till järnvägsstyrelsen med ansökan i sådant hänseende, och järnvägsstyrelsen har infordrat yttrande i ärendet från distriktsförvaltningen vid III distriktet af statens järnvägar. Distriktsförvaltningen å sin sida har på stället tagit marken i betrak-

tande och funnit densamma ganska god och tjänlig för uppförande
 därå af den station, som af kommitterade begärts. Tillika har distrikts-
 förvaltningen låtit upprätta kostnadsförslag, kartor och planritning rö-
 rande denna station samt på marken utstakat den jord, som skulle be-
 höfva tagas i anspråk för stationen, hvarjämte distriktsförvaltningen
 slutligen hos järnvägsstyrelsen förordat byggande af den ifrågakända
 järnvägsstationen på statens bekostnad; och har distriktsförvaltningen
 såsom skäl därför framhållit, att det skulle vara till fördel för staten,
 om en dylik station anlades. Ty vid Höreda finnes lämplig mark till
 utläggande af så långa sidospår, att de allra största tågen, som trafi-
 kera södra stambanan, kunde få mötesplats vid Höreda. Och detta
 vore synnerligen lämpligt, enär såväl Vislanda som Liatorps stationer
 äro alltför små, för att långa tåg skulle kunna hafva sin mötesplats vid
 desamma. Äfven åberopades såsom skäl för anläggande af en station
 vid Höreda, att där sammanstöta fyra vägar, som komma från olika
 håll, från Albo och Sunnerbo härad.

Ännu ett skäl finnes emellertid för byggande af den ifrågavarande
 stationen, nämligen den nytta, som däråf skulle uppstå med afseende
 å de två stora kronodomäner, som ligga i närheten och hvilka nu äro
 bortarrenderade. Därest stationen komme till stånd, skulle detta blifva
 till fördel såväl för dessa domäner som äfven öfriga landtegendomar i
 grannskapet. Vid nästa utarrendering af kronodomänerna skulle staten
 få högre arrendeavgift än förut, och, i händelse staten skulle vilja sälja
 egendomarna, skulle staten få större köpeskillning, än hvad staten an-
 nars skulle kunna hafva fått.

För öfrigt är det för trakten omkring Höreda i hög grad af be-
 hofvet påkalladt att därstädes få en järnvägsstation. I närheten finnes
 nämligen mycken till afverkning tjänlig skog, och jordbruket behöfver
 lättnad i kommunikationerna för att afsätta spannmål, potatis och
 andra tyngre varor, samt för att afhämta kalk, konstgjorda gödnings-
 ämnen och andra för landbruket behöfliga förnödenheter.

Det finnes alltså goda skäl för förslaget, fastän det icke tillvunnit
 sig hvarken järnvägsstyrelsens eller statsutskottets förord.

Då jag emellertid känner de lokala förhållandena mycket väl och
 vet, att trakten i fråga är i behof af att erhålla den ifrågasatta järn-
 vägsstationen, skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till min
 motion.

Herr vice talmannen Pehrson: Herr talman! Såvidt jag kan finna,
 har denna fråga tidigare varit pröfvad af statens järnvägsstyrelse. Vid
 denna pröfning har naturligen tillgått så, att man, å ena sidan, be-
 räknat kostnaderna för järnvägsstationens anläggande jämte därmed i
 ena och andra hänseendet förbundna utgifter, samt, å andra sidan,
 beräknat storleken af den trafik, som kunde vara att förvänta vid
 stationen, och inkomsten af samma trafik. Därvid har nu järnvägs-
 styrelsen funnit, att det för närvarande icke förefinnes någon möjlighet
 för staten att anlägga den föreslagna stationen, med mindre staten
 skulle årligen på densamma göra förlust.

Detta förhållande har icke blifvit af motionären på något sätt
 vederlagdt eller ens berördt, och jag anser därför, att antagandet af

*Nya byggnader
 och anlägg-
 ningar vid
 statens järn-
 vägar.*
 (Forts.)

statsutskottets förslag för närvarande är det mest tillrådliga, och jag her därför att få yrka bifall till detsamma.

Herr Andersson i Löfhult: Herr talman! Jag skall be att få upplysa, att vederbörande jordägare skriftligen förbundet sig att afgiftsfritt lämna så mycket jord, som staten anser skulle behövas såväl för själfva järnvägsstationen som också för byggnadsplan och planteringsland åt personalen med familjer, äfvensom för planering m. m.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt herr talman framställt propositioner å de därunder gjorda yrkandena, blef utskottets hemställan af kammaren bifallen.

Punkten 2.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 3.

*Utläggning
af ytterligare
ett järnvägs-
spår mellan
Tumba och
Rönninge
järnvägs-
stationer.*

Kungl. Maj:t hade föreslagit Riksdagen att för år 1904 anvisa å riksstatens sjätte hufvudtitel, till utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge järnvägsstationer, 290,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna detta belopp.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 74, hade herr *A. Hedin* hemställt, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Utskottet hemställde, att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med afslag å herr Hedins i ämnet väckta motion, måtte för år 1904 anvisa å riksstatens sjätte hufvudtitel, till utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge järnvägsstationer, 290,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna detta belopp.

Vid punkten var fogad reservation af herrar *Persson* i Tällberg och *Eriksson* i Bäck, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde

Herr Eriksson i Bäck: Herr talman! Mina herrar! Att här ingå i någon detaljgranskning af ifrågavarande förslag kan naturligtvis icke komma i fråga. Ett sådant arbete skulle ju vara undångjordt förut inom vederbörande bangårdskommitté, inom afdelningen i statsutskottet och inom statsutskottet in pleno, hvarjämte dessutom en dylik utredning redan förut, innan frågan kom till Riksdagen, skulle hafva försiggått hos Kungl. Maj:t.

Då jag vid riksdagens början i civildepartementet efterhörde, hvad som rörde frågan, för att kunna få göra de utdrag och beräkningar, jag önskade, fick jag den upplysning, att sådana papper, som behöfdes

för att göra en jämförande beräkning, hade Kungl. Maj:t icke fått sig förelagda från järnvägsstyrelsen. Jag har sedan på afdelningen inom utskottet erfarit, att dessa papper icke heller där företetts, lika litet som för utskottet in pleno.

När Riksdagen för två år sedan afslog Kungl. Maj:ts begäran om utläggande af dubbelspår, bland annat, på den nu ifrågavarande sträckan, skedde detta utaf det motiv, att Kungl. Maj:t hade tillsatt en kommitté, som skulle utreda frågan om förändrade ingångslinjer till Stockholm och den eventuellt förändrade sträckning af västra stambanan mellan Saltskog och Stockholm, som däraf skulle blifva en följd. Nu har Riksdagen, åtminstone enligt min mening, haft rätt att fordra att få en fullständig utredning af frågan. Men det är just hvad Riksdagen ej har fått. Kungl. Maj:t, afdelningen inom statsutskottet, utskottet in pleno och Riksdagen få nöja sig med ett transumt af ett protokoll — men därförotom ingenting.

Jag har under de senaste dagarna, på begäran, från kungl. järnvägsstyrelsen fått de uppgifter, som jag ansåg mig behöfva för att bedöma frågan. Här har jag två papper i min hand, hvilka i betydlig grad svåra mot hvarandra i afseende å sifferuppgifterna för samma linje. En linje från Saltskog öfver Södertälje och Fittja till Stockholm, med bro för segelfri höjd vid Fittja, skulle enligt ena förslaget kosta 12,938,000 kronor, under det att efter det andra förslaget linjen skulle kosta 20,407,000 kronor. Båda papperen äro undertecknade: »Kungl. järnvägsstyrelsen. Järnvägsbyggnadsbyrån». Herrarne kunna få jämföra papperen med hvarandra; de finnas här till påseende.

Jag har stor anledning att tro, att frågan ej fått den grundliga behandling inom bangårdskommittén, som den behöft, och jag har äfven tagit del af detta märkvärdiga transumt af bangårdskommitténs protokoll för att se, huru kommittén behandlat frågan. Ja, i protokollet heter det, att »herr ordföranden redogjorde för de olika förslag, som i detta afseende förelågo, hvarjämte uppgift meddelades» — märk detta »uppgift meddelades» — »rörande de kostnader, som samma förslag skulle medföra».

Nu skall jag här blott visa upp en liten kartsbild, som jag fått från kungl. järnvägsstyrelsen — den har samma underskrift som de andra båda handlingarna. Här finnas uppdragna en mängd alternativa linjer. Och kunna herrarne tänka sig, att en sådan redogörelse för de olika förslagen och meddelandet af kostnaderna för desamma, hvarom jag nyss nämnt, äro tillräckliga, för att herrarna inom kommittén skulle på grund af desamma kunna göra sig en föreställning om den ena eller andra linjens företräde. Jag betviflar det storligen, och jag har dessutom fullgoda skäl för att tro, att kommittén icke haft sådana papper till sitt förfogande från järnvägsstyrelsen, att kommittén kunnat göra en fullt tillförlitlig jämförande utredning i fråga om den eventuella nya linjen mellan Saltskog och den af järnvägsstyrelsen tänkta nya ingångslinjen till Stockholm eller den däremot svarande delen af den gamla banan.

Tillfälle till en sådan jämförande utredning har icke förefunnits. Jag har fått en sådan i dag på särskild begäran hos kungl. järnvägsstyrelsen. Där förekomma helt andra siffror, än förut varit tillgängliga

Utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge järnvägsstationer.

(Forts.)

Utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge järnvägsstationer.
(Forts.)

i frågan, om hvilket jag ansett mig böra lämna kammaren upplysning. Jag tycker, att det vore hög tid på att Riksdagen på allvar toge itu med kungl. järnvägsstyrelsens myndighet, och jag tycker, att denna styrelse både kunnat och bort ställa sig Riksdagens beslut till efterrättelse. Beslutet i frågan för två år sedan innebär onekligen, att Riksdagen vill hafva en fullständig och grundlig utredning i frågan sig förelagd; men det har den icke fått.

Till de skiljaktigheter i sifferuppgifter, hvarom jag förut talat, kan jag foga ännu en, fastän icke så stor. Enligt den ena uppgiften skulle denna linje kosta 20,407,000 kronor. Men här är en annan tabell, som jag fått vid riksdagens början af öfverdirektör Sundberg; den har siffran 22,095,000 kronor. Detta är en tredje uppgift om samma linje, som skiljer sig från de andra.

Jag tycker mig således hafva stor anledning att yrka afslag på såväl utskottets som Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Nordström i Stockholm: Den siste ärade talaren förklarade, att han i järnvägsstyrelsen fått olika uppgifter. Ja, det har han nog kanske fått, ty det finnes flera olika siffror om dessa saker. Men nu beror det på huruvida de olika uppgifterna verkligen handla om samma sak. De handla helt visst om olika saker. Jag skall återkomma till det senare.

Han uppläste vidare det protokoll, som förts vid ett bangårds-kommitténs sammanträde. När i detta stod, att det *meddelats* vissa uppgifter, trodde han, att detta var *mundliga* meddelanden; och därjämte påstod han, att det icke fanns annat kartmateriel än den lilla karta, som han visade. Jo, det finnes, bland andra kartor, till och med stora kartor att uppsätta på väggarna vid sammanträdena, fastän det naturligtvis icke omnämnas i protokollet. Och när det står, att det meddelats uppgifter, så afses därmed naturligtvis *skriftliga* utredningar, som förelagts kommittén, och icke *mundliga*.

Undersökningarna för dessa olika linjer hafva utförts af officerare vid väg- och vattenbyggnadskåren. Löjtnant Sparr har gått i fältet med sina biträden, och beräkningarna hafva sedermera i vissa afseenden verkställts af nyligen affidne majoren vid nämnda kår A. Frænckel, som i 47 år arbetat på järnvägsbyggnader och ledt stora arbeten såväl under den gamla tiden, då det fanns en järnvägsbyggnadsstyrelse, som sedan, när byggnaderna lagts under väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och slutligen, sedan de kommit under järnvägsstyrelsen. Det torde således kunna sägas, att det varit fullt kompetenta personer, som haft denna sak om hand.

Af kommittén hafva undersökts icke mindre än 11 linjer, och kostnadsförslag äro däröfver upprättade. Då kan det ju lätt hända, att siffrorna kunna förefalla strida mot hvarandra, nota bene om man ej läser dem rätt.

Undersökningar hafva verkställts med utgångspunkt från *Gnesta* för en ny linje dels till Södertälje, dels till Linasundet. I sammanhang med denna nya linje har vidare undersökts *a)* en linje alternativt från respektive Södertälje och Linasundet öfver de s. k. Mälaröarna (Ekerön, Lofön m. fl.) och Hufvudsta till Stockholm norrifrån; *b)* en linje

öfver Salem, Fittja och *Vårby*, alternativt öfver Hägersten och öfver Stensborg, samt från dessa båda platser öfver Essingenöarna till Stockholm. Vidare har man med utgångspunkt från Saltskog beräknat en linje öfver Mäläröarna, en öfver Södertälje—*Vårby* med sagda alternativ, en öfver Södertälje—*Igelsta*—gamla banan—Stensborg—Essingenöarna—Stockholm, en öfver Södertälje—Glasberga—*Rönninge*—gamla banan—Stensborg—Essingenöarna—Stockholm, en med segelfri kanalbro på nuvarande ställe—gamla banan—Stensborg—Essingenöarna—Stockholm och en med låg bro öfver kanalen och via Stensborg och Essingenöarna till Stockholm.

Utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge järnvägsstationer.
(Forts.)

Stensborg är det ställe i närheten af Älfsjö, där man ansett lämpligast anlägga en rangeringsstation.

Från Stensborg sammanfaller *Vårby*linjens ena alternativ och den gamla linjens fortsättning öfver Essingenöarna och Kungsholmen in till Stockholm.

Räknar man nu med *Gnesta*linjen, får man högre siffror; utsluter man den, får man lägre.

Emellertid är här i hvarje fall fråga om mycket stora belopp, och man har ansett, att man borde försöka att få ned summan till rimlig storlek. Det visade sig nämligen, att om man utgår från Saltskog och öfver Södertälje bygger en ny linje till *Igelsta* och därifrån med användande af gamla banan går öfver Stensborg och Essingenöarna till Stockholm, så blir kostnaden 17,800,000 kronor i rundt tal. Bygger man i stället linjen öfver Glasberga och *Rönninge*, kostar det hela cirka 18,800,000 kronor, hvaremot, om linjen drages öfver *Vårby* och Stensborg till Stockholm, kostnaden blir cirka 24,130,000 kronor. Går man återigen ut från Saltskogs nuvarande station och använder gamla banan till närheten af Älfsjö, blir kostnadssiffran mindre eller cirka 14,300,000 kronor, för så vidt man icke vill bygga segelfri bro öfver kanalen vid Saltskog. Alltså visar det sig, att från Saltskog via Södertälje och till Stensborg — därifrån, såsom jag nämnt, det sedermera är samma linje — det blir en skillnad i kostnaden mellan *Vårby*-linjen och linjen öfver *Rönninge* af cirka 5,330,000 kronor, den senare till favör, d. v. s. den gamla linjen jämte linjen *Rönninge*—Södertälje—Saltskog blir ett afsevärdt antal millioner billigare än den nya linjen öfver *Vårby*.

Detta har kommittén insett, likasom kommittén jämväl insett, att en linje öfver Mäläröarna icke skulle lösa problemet om sammanbindningsbanan på samma sätt som de båda andra linjerna. Komme den nya ingångslinjen till stånd norrifrån, gående från *Gnesta* och Södertälje öfver Mäläröarna, så måste sammanbindningsbanan behållas för trafiken mellan å ena sidan norra stationen och centralstationen i Stockholm och å den andra södra stationen. *Liljeholmen* och de stationer på den gamla banan, som skulle blifva kvar. Således skulle olägenheterna med sammanbindningsbanan icke till fullo komma bort; och det är just det, att man vill hafva förhållandena med sammanbindningsbanan väsentligt förbättrade, som är den hufvudsakliga anledningen till denna stora fråga.

Da man således vill så mycket som möjligt få bort användningen af sammanbindningsbanan, och detta på det för staten billigaste sättet,

Utläggning
af ytterligare
ett järnvägs-
spår mellan
Tumba och
Rönninge
järnvägs-
stationer.
(Forts.)

har man kommit till det resultat, att den gamla banan bör så mycket som möjligt bibehållas, ehuru man till äfventyrs anser sig böra göra en ny linje från Rönninge eller Igelsta till Södertälje och därifrån svänga om till Saltskog.

Till den större kostnad, som en ny linje öfver Vårby skulle föranleda, måste naturligtvis vidare läggas den minskning i den gamla banans värde, som uppstår därigenom, att från den gamla linjen skulle tagas bort en stor del af trafiken. Vi skulle ju nämligen då trafikera en dubbelspårig bana öfver Vårby och dessutom äfven den gamla banan. Dessa båda linjer ligga på ett kort afstånd från hvarandra, på somliga punkter helt kort, men eljest 3, 4 à 5 kilometer. De skulle gå jämsides med och konkurrera med hvarann. Vi hafva låtit räkna ut, huru mycket af den gamla banans trafik skulle öfverflyttas till den nya, och därvid lagt till grund 1900 års trafikförhållanden. På den gamla banan skulle, därest Vårby-linjen komme till, endast kvarstanna hvad som vore att hänföra till lokaltrafik; den genomgående trafiken skulle naturligtvis gå öfver den nya banan. Detta skulle föranleda en så stor förlust i inkomst på den gamla banan, att dess värde måste sättas ned; och detta blefve således något, som måste läggas till den nya banans kostnad. Det kan icke vara förnuftigt och riktigt ur statens synpunkt att själf bygga två banor, som gå nära nog parallellt och konkurrera med hvarandra.

Att lägga ned den gamla helt och hållet kan icke komma i fråga. Ty det skulle vara att försämma hela den ekonomiska ställningen i den ort, där den går fram, att nedsätta värdet på jorden, egendomsvärdena, och föranleda stor ekonomisk skada för de personer, som hafva inrättat sig med hänsyn till denna linje. Därför måste båda linjerna trafikeras.

Och då, om vi låta den gamla linjen afvika vid Rönninge, dit dubbelspåret nu skulle anläggas, och gå öfver Glasberga till Södertälje och därifrån till Saltskog, hela anläggningen, oaktadt detta nya stycke tillkomme, skulle blifva 5,330,000 kronor billigare än en bana öfver Vårby, så måste detta vara ett så tillräckligt talande skäl för kommittén och järnvägsstyrelsen att anse, det gamla banan bör bibehållas, att man icke tvekat tillstyrka att redan nu göra ifrågavarande del af den gamla banan dubbelspårig.

Blir det så, att man icke bygger en ny linje från Rönninge till Södertälje, så får man fortsätta banan öfver kanalen, där öfvergången nu är. Därigenom komme man visserligen från kostnaden för det nya stycket Rönninge—Södertälje—Saltskog. Men man kan icke sluta ögonen till för behofven hos den lifliga industri, som uppstått i Södertälje, utan man måste taga hänsyn till den; därför torde Rönningelinjen (eller Igelsta-linjen) nog varda erforderlig.

Man har också framkastat den tanken, att man skulle på det ställe, där den gamla bron öfver Södertälje kanal nu går, bygga en hög bro på segelfri höjd, så att icke kanaltrafiken blefve lidande, såsom nu faktiskt är fallet. Byggandet af en sådan hög bro skulle föranleda högst betydliga kostnader. Det behöfves mycket stora fyllningar på båda sidor, och hela Saltskogs station måste flyttas längre uppåt landet. Därtill kommer, att på initiativ af personer, som äro intresserade för saken, utarbetats förslag till ombyggnad och utvidgning af Södertälje

kanal, hvilket förslag nu ligger hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för pröfning. Skulle man då bygga en hög bro där, så kunde icke det vackra kanalprojektet genomföras, utan att denna bro toges bort. Således får man väl till en början gå öfver Södertälje kanal på samma bro, som nu finnes, under det att man arbetar på att få en bana från Rönninge eller Igelsta öfver Södertälje till Saltskog.

Anledningen hvarför förslag om anordnande af dubbelspår mellan Tumba och Rönninge nu framlagts är, förutom hvad jag redan därom yttrat, vidare den, att det nyanlagda dubbelspåret mellan Huddinge och Tumba nu är i det allra närmaste färdigt, så att det kan öppnas för trafik med sommartidtablellens införande. Man har ännu icke gjort det på den grund, att man velat hålla en där befintlig bank en längre tid belastad med stor tyugd för att vinna full klarhet om densamma, men till våren kommer trafiken å den nya bandelen att öppnas; och då det för närvarande finnes såväl förråd af alla slags arbetsredskap som folk, hvilket är benäget att arbeta, så vore des väl billigast och jämväl i andra afseenden fördelaktigt för staten att nu använda denna materiel och personal till fortsatt utläggande af dubbelspår å denna lilla bandel, hvilkens längd är endast omkring 5 kilometer. Längden blir visserligen något olika, om man räknar från Tumba stations västra växel till Rönninge stations östra växel eller från midten på stationshusen, hvilket jag anser mig böra framhålla, på det att herrarne icke må kunna säga, att det föreligger olika uppgifter i detta afseende.

Genom att anlägga detta dubbelspår blir möjligheten att sköta den ständigt växande trafiken betydligt större. Redan genom dubbelspåret mellan Huddinge och Tumba erhåller man många möjligheter till nya tågmöten, och får man nu därtill dubbelspår på denna lilla bandel, så erbjudas tillfällen till ännu flera möten, hvarigenom man kan sköta trafiken utan tågförseningar under de många år, som helt säkert komma att förgå, innan den nya ingångslinjen till Stockholm blir färdig.

Såsom herrarne veta, måste sammanbindningsbanan hållas öppen för sjöfarten under tolf timmar af dygnet. Däraf måste en del, fyra timmar, falla under dagen, hvilket gör, att tågen från Stockholm söderut och i motsatt riktning blifva koncentrerade i grupper och måste förläggas mycket nära in på hvarandra. Inträffar någon försening å linjen, så inverkar det på hela systemet, och man kan icke sköta trafiken som sig bör. Det blir ständiga klagomål öfver förseningar. Dessa inverka icke endast på den närmaste sträckan och de tåg, om hvilka det vid tillfället närmast är fråga, utan äfven på hela linjen ända ned till Eslöf, där det nya dubbelspåret vidtager, och slutligen äfven på de enskilda järnvägarna, hvilka stöta till och skola upptaga trafik från statsbanan. Erfarenheten från linjen mellan Malmö och Eslöf visar att, sedan dubbelspåret kommit till stånd, större förseningar nära nog hafva försvunnit. Det går där oändligt mycket bättre, så att folk kan beräkna sin tid. På samma sätt böra vi väl söka undvika förseningar här, och därför är det i trafiktekniskt hänseende af stor vikt att erhålla den nu föreslagna tillökningen i dubbelspår. Den kommer ju att vara till stor nytta under en lång följd af

Utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge järnvägsstationer.

(Forts.)

Utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge järnvägsstationer. (Forts.)

år och att blifva en integrerande del i det hela, när allt slutligen blir färdigt.

Jag får slutligen fästa uppmärksamhet hvarpå det beror, att den siste ärade talaren kunnat påstå, att de uppgifter han erhållit äro stridande mot hvarandra. De kunna ju visserligen *synas* enom olika, men olikheterna bero i själfva verket endast af de olika punkter, hvarifrån beräkningarna börjat och där de sluta. I och för sig äro de bestämdt riktiga, så framt icke den ärade talaren åsyftar uppgifter från andra förberedande undersökningar, hvarom jag icke kan döma. Att det emellertid icke finnes af järnvägsstyrelsen eller kommittén utarbetade uppgifter om samma sak, som äro sinsemellan stridande, kan jag med bestämdhet påstå.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Hedin: Herr talman! Regeringsformen stadgar beträffande beredning af ärenden till afgörande hos Kungl. Maj:t, att det är vederbörande ledamot af statsrådet, som har att verkställa den genom inhämtande af upplysningar från respektive ämbetsverk. Detta är den regel, som under normala förhållanden gäller. Emellertid tillkommer ibland — och det är ju särskildt förhållandet med denna fråga — att Riksdagen begärt en särskild undersökning, som uppenbarligen gått något utöfver det, som omedelbart följer af föreskriften uti 10 § regeringsformen, en utredning, utan hvilken Riksdagen förklarar sig icke vara i stånd att fatta ett beslut i en föreliggande mycket stor fråga, nämligen ombyggnadet af en del af stambanan.

Nu inträffar emellertid, att den utredning, som Riksdagen begärt och Kungl. Maj:t visat sig villig att förskaffa Riksdagen, icke blifvit framlagd i sammanhang med den fråga, angående hvilken Riksdagen en gång förklarar sig vara ur stånd att utan föregående utredning bilda sig en bestämd mening. När järnvägsstyrelsen nu såsom sin mening inför Kungl. Maj:t framhållit, att denna utredning icke skulle vara behöflig, så hade det enligt min tanke varit en solklar plikt för vederbörande ledamot af statsrådet att fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet därpå, att Kungl. Maj:t borde tillse, att den befallning, som han gifvit, blefve åtlydd, så att Kungl. Maj:t själf blefve i tillfälle att uppfylla en af Riksdagen uttalad önskan. I stället har Kungl. Maj:ts konstitutionella rådgifvare funnit lämpligt att föreslå Kungl. Maj:t att springa detta småärende från järnvägsstyrelsen till Riksdagen och tala om, att styrelsen icke ansett den utredning erforderlig, som Riksdagen själf begärt. Det är ett utöfvande af rådgifvarekallet, om hvilket jag tillåter mig uttala den önskan, att det måtte vara sista gången vi blifva vittnen till ett sådant.

Herr Eriksson i Bäck: Med anledning af den vidlyftiga utredning, som herr generaldirektören Nordström nu lämnat kammaren, ber jag att få framhålla, att det enligt min tanke varit på sin plats, att en dylik utredning hade förut på officiell väg lämnats vederbörande, som däraf varit i behof.

Herr generaldirektören yttrade, bland annat, till försvar för styrelsens åsikt i frågan, att allan rättfärdighet var uppfylld — nej, så

föllo icke hans ord, men att 11 linjer blifvit undersökta. Ja, vet herr generaldirektören icke mera härom, så kan jag upplysa, att 17 olika linjer blifvit undersökta. För två år sedan, då jag motionerade om afslag å Kungl. Maj:ts framställning om anordnande af dubbelspår mellan Älfsjö och Huddinge samt mellan Tumba och Rönninge, hade jag äran att till utskottet öfverlämna ett i skriftlig form affattadt anbud å byggandet af den så kallade Vårbylinjen, hvilken är en bland de nu omnämnda undersökta linjerna. Byggandet af denna linje i statsbanemässigt skick skulle kräfvat en kostnad af 4,030,000 kronor, det vill säga utom räls och byggnader, hvilka enligt af järnvägsstyrelsen gjorda beräkningar skulle kosta respektive 230,000 och 1,040,000 kronor. Sammanlagda kostnaden skulle således uppgå till 5,300,000 kronor. Järnvägsstyrelsen har nu emellertid anført, att byggandet af denna linje skulle kosta 12,938,000 kronor, och då jag förut påpekat olikheter uti andra, af styrelsen lämnade uppgifter, så torde det väl icke förvåna herrarne, att jag storligen tviflar på uppgifternas tillförlitlighet. Då herrarne måhända icke hafva kännedom om hvad anläggandet af en linje från Saltskog öfver Södertälje, Glasberga, Rönninge och Älfsjö eller Stensborg, som ligger 1½ kilometer norr om Älfsjö, till Stockholm skulle kosta, så vill jag meddela, att enligt en mig lämnad uppgift kostnaderna därför skulle uppgå till 7,601,000 kronor. I stället för att på en gång framlägga ett fullständigt förslag öfver hela sträckan, kommer man nu med förslag till anordnande bitvis af dubbelspår, och fastän det därigenom blir en och annan million dyrare, så anser sig Riksdagen icke kunna afslå ett sådant förslag, på det att icke redan beviljade anslag må vara bortkastade. Enligt min tanke är det dock synnerligen angeläget, att Riksdagen i tid betänker sig.

Herr generaldirektören yttrade vidare, att, om den så kallade Vårbylinjen eller någon annan i samma riktning föreslagen linje komme att byggas, så skulle den komma att svårt konkurrera med den nuvarande banan. Ja, det må kanske så vara, men, mina herrar, därom hade väl icke järnvägsstyrelsen att besluta, utan det blef ju Riksdagens sak att taga det i betraktande. Järnvägsstyrelsen har nog haft skyldighet att framhålla detta bland motiven för sin åsikt i frågan om hvilken linje som borde byggas. Men att på sådan grund vägra att framlägga de utredningar, som Riksdagen har begärt i ämnet, det synes mig icke vara riktigt.

Att nu eu bana i Vårbylinjens eller Mälärlinjens riktning skulle taga mycken trafik från den gamla banan och därigenom skada denna, det förstår jag också, men det är att märka, att en sådan bana träffar också på samma gång nya trafikområden, som äro i behof af att få järnväg. Men detta är icke bestämmande för mig. Det är väl tydligt för en hvar af er, mina herrar, att när en gång den tilltänkta nya ingångslinjen till Stockholm blir färdig, inkommer naturligtvis en begäran om koncession å en bana i anslutning till denna linje och i nägorlunda rak riktning till Södertälje, och eu sådan koncession kan väl icke gärna förvägras. Men huru ställer det sig då med trafikförhållandena för den gamla banan? Jag tänker, att kungl. järnvägsstyrelsen väl icke kan förmena resandena att själfva resa eller att få

*Utläggning
af ytterligare
ett järnvägs-
spår mellan
Tumba och
Rönninge
järnvägs-
stationer.
(Forts.)*

Utläggning
af ytterligare
ett järnvägs-
spår mellan
Tumba och
Rönninge
järnvägs-
stationer.
(Forts.)

sitt gods befordradt den kortaste vägen. Då torde det nog bli sämre med trafiken å den gamla banan, och om man då fått två spår på hela den banan, blir förlusten så mycket större.

Hufvudmotivet för mig att yrka afslag å utskottets och Kungl. Maj:ts nu förevarande framställning har, som herrarne nog torde förstå, varit, att jag anser, att järnvägsstyrelsen och Kungl. Maj:t icke ställt sig till efter rättelse Riksdagens önskan och beslut — det vill säga beslutet är väl indirekt, om också uttryckt i bestämda ordalag — att få en fullständig utredning i frågan, och vidare har jag för min enskilda del ansett, att det skulle blifva så dyrt att bygga efter den gamla banan, att det är skäl att i stället taga en ny bana, som är kortare.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr vice talmannen Pehrson: Herr talman! Det var ju att vänta, att vi skulle få diskussion i denna fråga, när man erinrar sig hvad som tidigare i denna sak passerat. Jag klandrar icke herr Hedin, därför att han har velat se denna fråga ur rent formell synpunkt. Jag tror, att man icke kan jäfva hans anmärkningar härutinnan, utan om man skall noga efterleva hvad 1901 års Riksdag beslutat, så är det väl så, som han säger, nämligen att en utredning hade bort framläggas inför Riksdagen, innan förslag om ytterligare åtgärders vidtagande gjordes. Men beträffande denna sida af saken, hemställer jag till herr Hedin liksom till kammarens ledamöter i öfrigt, huruvida man icke kan finna sig tillfreds därmed, att grundliga undersökningar äro gjorda för nya järnvägslinjer mellan Stockholm och Södertälje. Icke mindre än 7 sådana linjer äro undersökta utaf, som jag tror, en tjänsteman i väg- och vattenbyggnadskåren. Nu är det sant, att dessa undersökningar med åtföljande kostnadsberäkningar och annan utredning i frågan icke föreligga i Kungl. Maj:ts proposition i det skick, som kanske varit önskligt. Men lika visst är det, att dessa uppgifter äro fullkomligt tillförlitliga, och hvem, som så önskar, kan taga närmare kännedom om dem hos den s. k. bangårdskommittén.

Det torde kanske vara tillåtet att något närmare beröra dessa många undersökta linjer mellan Stockholm och Södertälje, äfvensom den beräknade kostnaden för en järnvägs anläggande efter någon af dessa undersökta linjer. Det är icke mindre än, som jag nyss nämnde, 7 stycken sådana linjer, som ha blifvit undersökta.

1:o Gnesta—Linásundet—Ekerön—Lofön—Hufvudsta—Stockholm: längd 63 km., kostnadssumma 27,762,000 kr.;

2:o Gnesta—Södertälje—Ekerön—Lofön—Hufvudsta—Stockholm: längd 63 km., kostnadssumma 27,645,000 kr.;

3:o Gnesta—Södertälje—Vårby—Hägersten—Essingeöarna—Stockholm; längd 61 km., kostnadssumma 30,273,000 kr.;

4:o Gnesta—Södertälje—Vårby—Stensborg—Essingeöarna—Stockholm; längd 63 km., kostnadssumma 30,583,000 kr.;

5:o Saltskog—Södertälje—Ekerön—Lofön—Hufvudsta—Stockholm: längd 39 km., kostnadssumma 21,562,000 kr.;

6:o Saltskog—Södertälje—Vårby—Hägersta—Essingeöarna—Stockholm: längd 38 km., kostnadssumma 23,000,000 kr.;

7:o Saltskog—Södertälje—Värby—Stensborg—Essingeöarna—Stockholm: längd 39 km., kostnadssumma 24,000,000 kr.

Det är att märka, att i de angifna kostnadssummorna ingår äfven kostnaden för anskaffande af rullande materiel.

Vi torde litet hvar finna, att frågan icke befinner sig i outredt skick, utan att tvärtom utredningar ha gjorts, hvilka vi väl kunna anse vara både fullt tillförlitliga och tillräckligt omständliga. Det skulle således återstå att se till, huruvida utredningarna hafva tillkommit i den ordning, som Riksdagen har tänkt sig. Jag vill icke söka att jäfva herr Hedins uppfattning i detta fall, men jag tror, att herr Hedin skall finna, att frågan likväl icke befinner sig i outredt skick, utan i sådant skick, att man nu kan lämna sitt bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Hvad är det nu, som herr Eriksson i Bäck och många jämte honom anse, att man härvid borde förnämligast göra? Jo, att bygga en ny dubbelspårig bana mellan Stockholm och Södertälje med bibehållande af den nuvarande gamla banan och — som jag förmodar — äfven *den* förvandlad till dubbelspårig bana. Jag vill icke göra detta sista påstående, ty det framgår icke tillräckligt tydligt, hvad de vilja göra med den gamla banan. Jag tror icke, att man kan säga, att man bör slopa henne. Vi hafva ju redan lagt ut dubbelspår på den samma, och skulle den nu slopas, skulle ju kostnaden äfven för dessa redan utlagda dubbelspår vara bortkastad. Men ponera, att herr Eriksson menar, att den nuvarande gamla banan skall såsom endast enkelspårig bibehållas och fortfarande trafikeras för statens räkning, sedan man byggt en ny dubbelspårig bana, så skulle i alla fall enligt hans förslag tvenne med hvarandra jämnloppande banor, gående endast på några kilometers afstånd från hvarandra, trafikera linjen Stockholm—Södertälje. Nu förhåller det sig på det sättet, att alla de linjer mellan Stockholm och Södertälje, som man tänkt på och som ha blifvit undersökta, gå fram genom trakter, som tillföra en eventuell ny sådan bana mycket liten trafik, och delvis skulle den taga den trafik, som den gamla banan nu har. Att nu lägga ner så stor kostnad, som är förenad med att bygga en ny dubbelspårig bana genom trakter, där det är liten trafik att hämta och därjämte bibehålla den gamla banan och sålunda med tvenne statsbanor trafikera linjen Stockholm—Södertälje, det förefaller mig vara en dålig hushållning, så mycket mera som alla ju äro öfverens därom, att om den gamla banan förvandlas till dubbelspårig bana och på samma gång förbättras i tekniskt afseende, skulle man — jag har åtminstone icke hört sakkunnige påstå något annat — kunna hjälpa sig mycket lång tid framåt. Är allt detta fullt riktigt, så att man med full visshet kan säga, att man icke allenast för den närmaste framtiden, utan äfven för en mycket lång tid framåt har full visshet om att på ett tillfredsställande sätt kunna rangera järnvägstrafiken invid och i Stockholm med denna gamla bana förvandlad till dubbelspårig, förstår jag icke hvad man skulle vinna, om man jämte en sådan anordning äfven skulle bygga vare sig en ny bana i sin helhet mellan Stockholm och Södertälje eller endast en viss del däraf. Herr Eriksson i Bäck har, så vidt jag kan förstå hans förslag, icke afsett någon annan linje än

Utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge järnvägsstationer.
(Forts.)

Utläggning mellan Södertälje och Stensborg. Han lämnar helt och hållet oberörd af ytterligare frågan om ingångslinjen från Stensborg eller Älfsjö till Stockholm, och ett järnvägsspår mellan så godt är det, ty den frågan ligger för närvarande i fullkomligt outredt Tumba och Bangårdskommittén har åtskilliga förslag att fundera på. Stockholm och Rönninge stadsfullmäktige ha i dagarna beviljat medel för undersökning af en linje, som fullmäktige intressera sig för, och slutligen pågår genom enskildes företagsamhet undersökning af en annan linje, som jag icke här på stående fot kan göra reda för, men som i alla fall skulle afvika från den ingångslinje, som Stockholms stadsfullmäktige tänkt på. Vi kunna således för närvarande icke tala om någonting annat, än huruvida man vill och bör göra något för att förbättra järnvägssträckan Älfsjö—Rönninge. Jag har nyss för min del sökt framhålla, hvilken oegentlighet det skulle vara att anlägga en ny bana med bibehållande af den gamla. Om vi nu, enligt hvad herr Eriksson i Bäck i dag framhållit, tänka oss en ny bana vid sidan om den gamla, och om de beräkningar, som han här har visat oss, äro fullt tillförlitliga, så skulle, om jag icke missuppfattat honom, det förhålla sig på det sättet, att en ny bana, banan Saltskog—Södertälje—Stensborg, skulle kosta 12,938,000 kronor och förvandlingen af den gamla banan från Saltskog öfver Södertälje till Älfsjö till dubbelspårig skulle kosta 7,601,000 kronor. Då skulle ju i hvarje fall herr Erikssons förslag enligt dessa kostnadsberäkningar blifva icke obetydligt dyrare, nämligen 5,337,000 kronor. Det är ju pengar, och man bör icke kasta bort dem onödigtvis.

Jag kan på grund af hvad jag nu tillåtit mig nämna icke finna något annat, än att det för staten skulle ur ekonomisk synpunkt blifva mest fördelaktigt att endast trafikera en bana mellan Stockholm och Södertälje, och att den banan lättast och billigast fås genom att förvandla den nuvarande banan till dubbelspårig bana och, på samma gång detta sker, förbättra den så mycket som möjligt i tekniskt afseende. Utan all gensägelse blir detta det billigaste af allt, och då ingen kan påvisa, att man icke skulle kunna reda sig med en sådau anordning, synes det mig, som om vi alla borde kunna vara ense om ett sådant förfaringssätt. Vi böra då vid detta tillfälle, då det är fråga om att bevilja ett anslag på 290,000 kronor för utläggandet af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge järnvägsstationer och därigenom göra äfven denna järnvägssträcka till dubbelspårig, lämna vårt bifall till statsutskottets hemställan, hvartill jag på nu anförda skäl yrkar bifall.

Häruti instämde herrar *Anderson* i Hasselbol, *Mallmin*, *Widén* och *Hammar skjöld*.

Herr Eriksson i Bäck: Herr talman, mina herrar! Det förvånar mig i mycket hög grad, att herr vice talmannen kan uttala en förmodan om, att jag skulle afse, att den gamla banan borde göras dubbelspårig. Herr vice talmannen framkastade vid frågans behandling i statsutskottet samma förmodan; jag bemötte den då, och jag sade honom, att jag trodde, att hvar och en kunde förstå, att jag alls icke afsåg dubbelspår på den gamla banan. Nu kommer han i dag igen fram

med samma förmodan om att det skulle vara min afsikt att vilja ha dubbelspår på den gamla banan, hvilket jag motsatt mig. Herr vice talmannen gjorde vid samma tillfälle i utskottet — så vidt jag uppfattade honom rätt — en insinuation mot mig. Jag bemötte den då, men jag skall icke göra det i dag, ehuru jag vore frestad att göra det. Jag har endast velat tillägga detta till hvad jag nyss sade.

Herr vice talmannen nämnde också något om den nya tilltänkta ingångslinjen till Stockholm. Ja, den har ju egentligen icke att göra med denna fråga, ty den blir ju under alla förhållanden gemensam för alla linjerna, och mig veterligt har ju ingen annan ingångslinje ännu blifvit ifrågasatt.

Angående frågan om kostnaden för den s. k. Vårbylinjen ber jag att få nämna ännu några få ord. Herr generaldirektör Nordström upplyste för några dagar sedan här i kammaren, att sprängningen af tunnlar vid den s. k. Riksgränsbanan kostat omkring 500 kronor per meter — hvilken uppgift jag visst icke betviflar, och jag vill ej heller på något sätt klandra denna utgift — detta gör emellertid 500,000 kronor för kilometern och 5,000,000 kronor per mil. När nu kostnadssumman för den ifrågasatta s. k. Vårbylinjen är 23 miljoner kronor, så skulle man för halfva denna summa kunna spränga en tunnel lika lång som Vårbylinjen. Järnvägsstyrelsen har ju sagt, att själfva linjen skulle kosta 12 miljoner kronor. Då bör det väl icke förvåna herrarne, att jag fortfarande står tvifvelaktig i fråga om tillförlitligheten af järnvägsstyrelsens beräkningar, och hvarken generaldirektör Nordström eller herr vice talmannen, som är ledamot af bangårdskommittén, har kunnat nöjaktigt förklara de af mig uppgifna skiljaktigheterna uti järnvägsstyrelsens sifferuppgifter. De papper, där jag hämtat mina uppgifter, äro undertecknade af kungl. järnvägsstyrelsens byggnadsbyrå, och hvar och en, som vill, kan få granska dem och se efter, om jag meddelat oriktiga utdrag ur dem.

Herr Nordström i Stockholm: Herr talman, mina herrar! Jag begärde ordet, därför att en ärad talare, herr Eriksson i Bäck, talade om möjligheten af en privatbana i någon af de här tilltänkta linjernas riktning och frågade, huru det då skulle komma att te sig med värdet af den gamla banan. Ja, blir det en privatbana å Vårbylinjen, så blir den icke dubbelspårig, och för öfrigt åka nog de, som icke vilja byta om vagn i Södertälje, på den gamla banan, och fraktgodset på statens järnvägar går på den banan som förut. Något hinder finnes naturligtvis icke för någon, som vill riskera det, att bygga en enkelspårig bana där, men den blir nog hufvudsakligen hänvisad till lokaltrafik.

Inom bangårdskommittén har man nog tänkt sig möjligheten af, att det skulle på enskildt initiativ kunna byggas en bana från Södertälje öfver Mälareöarna till Stockholm. Orsaken till att en statens Mälaröbana alls kommit på tal, har varit militära hänsyn. En sådan bana skulle vara särdeles ägnad för en uppmarsch eller hvad det heter på taktiskt språk, och ingångslinjen till Stockholm skulle vara bättre skyddad liksom staden själf. Kommer en sådan enkelspårig bana på enskildt initiativ till stånd, äro de militära krafven tillgodosedda — är mig sagdt — men den skulle icke komma att gå på ett par kilo-

*Utläggning
af ytterligare
ett järnvägs-
spår mellan
Tumba och
Rönninge
järnvägs-
stationer.
(Forts.)*

*Utläggning
af ytterligare
ett järnvägs-
spår mellan
Tumba och
Rönninge
järnvägs-
stationer.
(Forts.)*

meters afstånd från den gamla statsbanan, utan genom en helt annan trakt och träffa ett alldeles nytt trafikområde. En dylik bana är därför mycket berättigad och skulle väl försvara sin plats.

Herr Eriksson i Bäck framhöll fortfarande de olikheter, som skulle förefinnas i järnvägsstyrelsens uppgifter. Jag bestrider, att det finnes några sådana olikheter. Jämför man uppgifterna om samma sak, äro desamma lika, men talar han om olika linjer eller om delar af en och samma linje med längre eller kortare afstånd mellan ändpunkterna, är det alldeles gifvet, att uppgifterna blifva olika, men icke eljest, såvida icke uppgifterna äro hämtade från undersökningar från en annan period, hvilka af den ärade talaren också berörts. Detta senare kan ju vara möjligt, ty det har gjorts så många undersökningar, att det kan finnas olikheter dem emellan — det vill jag icke bestrida; men de beräkningar, som äro framlagda definitivt för bangårdskommittén, äro sinsemellan korresponderande och lika, när man jämför dem med hvarandra och icke med några andra.

Jag yrkar fortfarande bifall till statsutskottets förslag.

Herr Sjö: Herr talman! Jag undrar icke alls på, att motionären i frågan vill, att vi skola stå fast vid det uttalande, som Riksdagen gjorde år 1901, nämligen att vi icke böra lämna något anslag till ett dubbelspår eller för dragande af en järnväg från Södertörn in till Stockholm, med mindre än att vi fått en grundlig utredning. Denna åsikt uttalade jag också vid första och, jag tror äfven vid andra sammanträdet inom afdelningen, då vi där behandlade denna fråga, och jag förfäktade den så mycket jag kunde för att få skäl gent emot en motsatt åsikt, som var rådande inom afdelningen. Till sist framkom en utredning, upprättad utaf den s. k. bangårdskommittén, som Kungl. Maj:t för två år sedan tillsatte och som fått i uppdrag att framkomma med förslag om icke allenast en utvidgning af bangården här i Stockholm, utan äfven om ett dubbelspårs indragande från Södertörn till Stockholm. Det var icke allenast en utredning från den nämnda kommittén, som framlades, utan äfven en utredning, uppgjord af en tjänsteman hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och undertecknad den 6 i denna månad. När jag granskade dessa utredningar, kunde jag icke annat än finna, att det fanns goda skäl för Kungl. Maj:ts framställning. Att denna utredning icke kom direkt från Kungl. Maj:t, betydde icke något för mig, ty att den kom direkt från bangårdskommittén, smakade mig lika bra, så snart jag däraf kunde få den utredning, som jag ansåg att Riksdagen för två år sedan hade begärt. Jag tror äfven, att motionären har tagit skäl här, då han, så vidt jag icke fattade honom alltför illa, icke hade något yrkande.

Af utredningarna framgår, att icke allenast, som en föregående talare anmärkte, banan skulle blifva betydligt billigare, om man fortsätter med utläggningen af de dubbelspår, som man redan påbörjat, utan äfven att genom utläggningen af ett annat spår, nämligen genom Södertörn, icke skulle kunna vinnas något nytt trafikområde, såsom herr Eriksson i Bäck påstod skulle blifva fallet. Såväl bangårdskommittén som järnvägsstyrelsen säger, att något nytt trafikområde just icke skulle vinnas genom att där utlägga spår. Däremot skulle en

väsentlig tillökning äga rum i förvaltnings- och anläggningskostnader, om en järnväg droges på t. ex. två à tre kilometers afstånd från den nuvarande. Då måste väl — jag kan icke finna annat — nya stationer anläggas samt nya tjänstemän och ny banbetjäning autagas. Man måste taga äfven detta i beräkning vid betraktandet af föreliggande fråga.

Utläggning af ytterligare ett järnvägs-spår mellan Tumba och Rönninge järnvägs-stationer.
(Forts.)

Ett annat skäl, som bangårdskommittén påpekat, är också, att nödvändigheten af det nu föreslagna dubbelspåret mellan Tumba och Rönninge är oomtvistlig. Härom äro alla ense. Spåret måste utläggas af orsaker, som kommittén framhållit.

När jag haft sådana fakta framför mig — oafsedt hvad som i öfrigt framhållits och som jag icke skall tillåta mig att nu upprepa — har jag icke inom utskottet kunnat få annan uppfattning än den, at hvilken jag gifver uttryck, då jag nu yrkar bifall till Kungl. Maj:ts förslag och utskottets hemställan.

Herr Persson i Tällberg: Herr talman! Mina herrar! Min uppfattning i denna fråga är och har varit, att vi icke genom nedläggande af större kostnader än som äro absolut nödvändiga för tillgodoseendet af järnvägens såväl trafikförmåga som trafiksäkerhet, böra binda oss för framtiden vid valet af den sträckning, som då kan finnas vara lämpligast och förmånligast. Jag kan icke finna, att sådan utredning nu lämnats, att det är möjligt för någon enda af kammarens ledamöter att fullständigt bedöma denna fråga. Här föreligger en promemoria från bangårdskommittén. Jag vill visst icke bestrida, att denna promemoria kan vara fullt riktig, men jag ber herrarne vara goda läsa de siffror, som finnas i densamma. Det finns icke en enda siffra, utan det talas om sju särskilda linjer, som äro undersökta. Men huru skola vi kunna pröfva, hvilken af dessa linjer, som är den förmånligaste, då ej en enda siffra är nämnd? Är detta verkligen tillräcklig utredning? Kunna vi vara beredda att antaga ett förslag, som endast innebär en hemställan därom, att vi skola bifalla detsamma?

Jag kan visserligen medgifva, att detta förslag har en viss styrka därigenom, att i detsamma icke finnas några siffror. Det ligger en viss styrka däri, att den stora allmänheten icke blir i tillfälle att dementera de uppgifter, som lämnats. Det har flera gånger visat sig vara till gagn, att, beträffande kungl. järnvägsstyrelsens byggnads- och kostnadsförslag, den stora allmänheten och i synnerhet tidningspressen blifvit satt i tillfälle att något korrigera de erhållna uppgifterna.

I promemorian talades om sju linjer, som blifvit undersökta. Generaldirektör Nordström åter upplyste, att det var elfva linjer. Hvart hafva de 4 tagit vägen? Herr Eriksson i Bäck säger, att det är sjutton linjer, som blifvit undersökta. Huru skall man kunna få någon reda i en så beskaffad fråga? Är det verkligen lämpligt att nu framlägga denna fråga för Riksdagen i så outredt skick, då Riksdagen så nyligen skrifvit och begärt fullständig utredning?

Jag hyser äfven den uppfattningen, att det för ett fullständigt och riktigt bedömande af denna fråga varit önskligt, att järnvägsstyrelsen och Kungl. Maj:t framlagt förslag, huru man tänkt sig ingången till Stockholm enligt det stora framtidsförslaget.

*Utläggning
af ytterligare
ett järnvägs-
spår mellan
Tumba och
Rönninge-
järnvägs-
stationer.
(Forts.)*

Herr vice talmannen betonade, att herr Eriksson skulle ha yttrat, att han ville ha dubbla spår och att det skulle blifva dyrare att antaga herr Erikssons förslag. Ja, det finns redan dubbla spår på sammanbindningsbanan. Jag ber emellertid att få nämna, att det enligt alla förslag är meningen att vid det framtida ordnandet af dessa förhållanden slopa sammanbindningsbanan såsom hufvudingång. Då gäller frågan endast: hvar skall man börja med den nya bananläggningen? Det kunde kanske befinnas, att järnvägsstyrelsen och Riksdagen, då denna fråga en gång skall pröfvas, ha en annan uppfattning än Kungl. Maj:t och järnvägsstyrelsen nu hysa, och vilja utgå från en annan punkt på nuvarande stambanan samt börja längre i söder med den linje, som — därom äro vi alla eniga — skall svänga öfver Kungsholmen in till den nuvarande centralstationen.

Oaktadt jag sålunda icke vill till alla delar instämma med herr Nordström, utan i de flesta afseenden har en helt annan uppfattning, så ber jag dock att få understryka ett af honom gjordt uttalande, det nämligen, att vi icke böra lita på muntliga uppgifter, utan endast på skriftliga. Jag ber att herrarne taga detta ad notam, ty vi hafva i dag hört så många siffror, mot hvarandra stridande, att om vi skulle lita på dem, jag knappast tror att vi därigenom komme till större klarhet.

Nu ställer sig frågan för mig mycket enkel. Är det verkligen så brådskande omständigheter, som föreligga, och möter det verkligen sådana svårigheter med afseende å tågledning, trafikförmåga och trafiksäkerhet, att vi icke kunna vänta åtminstone ett år, så att Kungl. Maj:t blir i tillfälle att inkomma med fullständig utredning i detta ämne? Jag kan icke finna annat än att, om vi nu skulle bifalla det föreliggande förslaget, förhållandet blefve att vi, om jag så får säga, låte chefen för järnvägsstyrelsen gifva oss tonen och själfva sjönge med efter gehör. För min del tror jag icke, att vi böra behandla en så viktig fråga på ett så lättvindigt sätt. Ty ju längre vi fortsätta med utläggandet af dubbla spår, desto mera slå vi fast, att här måste banan gå, vare sig de personer, som framdeles skola pröfva denna fråga, anse sådant lämpligt eller icke. Man kommer då att anföra detta skäl: staten har här nedlagt så stora kostnader, att det är omöjligt för oss att taga någon annan sträckning än just denna.

Då vi beviljade anslag till utläggning af dubbla spår mellan Huddinge och Tumba, uppgafs, så vidt jag minnes rätt, att därigenom skulle beredas möjlighet för 12 tågmöten mer än förut kunde äga rum. Sedan dess har trafiken dock icke ökats så synnerligen mycket. Jag tror därför icke, att det föreligger något så trängande behof och allra minst att det föreligger någon sådan fara, att vi icke skulle kunna vänta på utredning i frågan. Jag vill därmed icke med bestämdhet säga, att vi genom denna utredning skulle komma till ett annat resultat än det, hvortill Kungl. Maj:t nu kommit, men nog synes det mig, att det skulle vara mycket tryggare, och att vi skulle vara mycket säkrare med afseende å framtiden, om vi åtminstone hade några siffror att hålla oss till och icke behöfde såsom nu nöja oss med att å sid. 19 i utskottsbetänkandet läsa, att en hel mängd linjer äro undersökta, utan att få se några siffror. Detta tycker jag vara allt

för lösligt och ber därför, herr talman, att få yrka afslag såväl å Kungl. Maj:ts proposition som å utskottets föreliggande hemställan.

Herr vice talmannen Pehrson: Herr talman! Den siste talaren sade, att han för sin del icke kunde finna, att någon vidare utredning här föreläge, enär ej något af alla de i statsutskottets motivering omnämnda förslag åtföljdes af kostnadsberäkning. Om inga andra upplysningar lämnats inom utskottet eller i kammaren än de, som finnas angifna på sid. 19 i statsutskottets utlåtande, ja, då skulle jag gifva herr Daniel Persson rätt. Men såväl inom statsutskottet som äfven i dag här i kammaren hafva kostnadssummorna för de föreslagna olika linjerna mellan Gnesta och Stockholm och mellan Saltskog och Stockholm uppgifvits. Det är min lifliga öfvertygelse, att, om denna fråga nu uppskjutes, hvarken herr Daniel Persson eller jag skall vilja vara med om att bygga någon ny dubbelspårig bana vare sig mellan Gnesta och Stockholm eller mellan Saltskog och Stockholm, därest kostnaderna ens tillnärmelsevis skulle komma att uppgå till hvad dessa beräkningar utvisa, detta så mycket mindre som ingen hittills kunnat påvisa, att man behöfde bygga någon ny bana, för så vidt man förvandlade den nuvarande gamla banan till dubbelspårig.

Herr Daniel Persson nämnde vidare, att han ansåge, att i förevarande fall icke någon brådska föreläge, utan att man godt kunde vänta ett eller annat år. Ja, hvad gagnar det väl till att vänta — vänta på att få fram ett järnvägsprojekt, som, såsom förut framhållits, skulle komma att kosta några tiotal millioner kronor. Icke kan det vara skäl att motsätta sig det föreliggande förslaget för att vänta därpå. Jag tror icke, att Riksdagen därigenom en annan gång komme att lösa frågan, men väl att lägga hinder i vägen för järnvägsstyrelsen att på ett tillfredsställande sätt ombesörja trafiken vid Stockholms centralstation.

Herr Daniel Persson omförmälde själf, hurusom genom utläggning af det föreslagna dubbelspåret möjlighet beredes för flera nya tåg-möten. Hvad detta kommer att betyda för trafiken vid Stockholms centralstation kan äfven den förstå, som icke är fackman. När man för tillfället icke på annat sätt kan afhjälpa svårigheten att ombesörja den alltjämt växande trafiken å stambanan närmast söder om Stockholm än genom en utsträckning af det dubbelspår, som redan utlagts mellan Huddinge och Tumba, hvarför skall man då vänta därmed, till dess det stora, många tiotal millioner kronor kräfvande förslaget rörande omgestaltning af bangårdsanordningarna i och invid Stockholm framlägges? Om vi redan nu kunde besluta dubbelspårets utsträckning ända till Saltskog, så komme nog en sådan anordning bra till pass, när det blifver fråga om, att Riksdagen skall realisera det stora bangårdsförslaget.

På grund af hvad jag nu yttrat och då sålunda, medan man väntar på det stora bangårdsförslaget, ett bifall till föreliggande förslag högst väsentligt skulle komma att befrämja stambanans trafikförmåga närmast söder om Stockholm, och anslaget enligt mitt sätt att se saken komme att användas på ett förståndigt och nyttigt vis äfven därigenom, att möjlighet beredes att på ett bättre och tryggare

*Utläggning
af ytterligare
ett järnvägs-
spår mellan
Tumba och
Rönninge
järnvägs-
stationer.
(Forts.)*

Utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Tumba och Rönninge järnvägsstationer.
(Forts.)

sätt än hittills rangera trafiken vid Stockholms centralstation, synas mig skälen för anslaget anvisande så stora, att de icke böra eller kunna tillbakavisas.

Herrar *Pettersson* i Södertälje och *Lindvall* instämde häruti.

Herr *Österberg*: Herr talman! Den förda diskussionen har, enligt min tanke, alldeles klart ådagalagt de betydliga svårigheter, som föreligga för att få den frågan utredd, hvilken riktning den nya stambanan bör ha vid ingången till Stockholm och hvilken riktning den bör ha vid ingången till Södertälje. Vid sådant förhållande kan man ju ifrågasätta, huruvida icke ett klander mot Kungl. Maj:t, för att Kungl. Maj:t hittills icke lyckats att i förevarande afseende få ett förslag färdigt af den beskaffenhet, att det kunde föreläggas Riksdagen, måhända i viss mån vore öfverdrifvet. Då återstår frågan: skall man, när det gäller att förbättra den nuvarande gamla linjen, vänta, till dess Kungl. Maj:t i alla afseenden lyckats att få fullt utredt, hvilken linje som vore den mest lämpliga såväl för ingången till Stockholm som för ingången till Södertälje? — Att vänta några år framåt på att få förbättrade anordningar i fråga om trafiken på södra stambanan för att sedan ånyo vänta ännu flera år på att den nya banan skall blifva byggd, synes mig icke vara klokt.

Nu har under diskussionen framhållits, hurusom det föreläge icke mindre än 7 och en talare har sagt icke mindre än 17 projekt rörande ny järnvägslinje mellan Stockholm och Södertälje. Men jag ber att få fästa uppmärksamheten därpå, att det endast är en del af den blifvande nya stambanan, som sålunda blifvit undersökt. Ty när vi kommit till Södertälje, hvart skola vi sedan taga vägen? Här har visserligen antydts, att man tänkt sig, att banan därifrån skulle fortsätta till Gnesta och därifrån taga riktning på Nyköping, hvilken stad dock icke anlöpes, samt vidare fram mot Norrköping. Men härvid är det märka, att åtminstone inom Södermanlands län meningarna äro öfvervägande mot en dylik järnvägslinje. Man hyser nämligen där, enligt hvad jag tyckt mig kunna finna, en fullständigt riktig och klar uppfattning om att man bör gå in med banan vid Järna station och därifrån igenom Södermanlands östra bygder till Nyköping och Norrköping. Därigenom vunnas den fördelen, att man finge en ny dubbelspårig järnväg genom bygder, som nu sakna trafikmedel, ett förhållande, som skulle komma att tillföra banan nya resande och en hel mängd gods, som den ej kunde påräkna, därest man fortsatte att bygga från Södertälje direkt på Gnesta. Dessa synpunkter synas mig böra tagas i betraktande vid bedömandet af sträckningen på den projekterade nya stambanan mellan Stockholm och Norrköping.

Under sådana förhållanden kan jag icke förstå, huru man skall kunna yrka på ett uppskof med den nu föreslagna anordningen, helst som man förut anvisat medel för utläggning af ett dubbelspår mellan Tumba och Huddinge för att därigenom bereda möjlighet att rangera de många tåg, som gå till och från Stockholm. Jag förmodar, att ingen här vill förneka betydelsen af denna dubbla spårsträckning mellan Tumba och Huddinge. Det synes mig därför vara synnerligen väl-

betänkt, att man nu, då denna bandel blifvit färdigbyggd, anvisar de begärda 290,000 kronor för att med användandet af den materiel och den arbetsstyrka, som finnas, utsträcka banan till Rönninge. Genom denna en half mil långa nya dubbelspåriga linje skulle ju järnvägsbefälet sättas i tillfälle att kunna dirigera tågen på ett ännu bättre sätt än hittills, då man endast förfogat öfver dubbelspåret Tumba—Huddinge. Det bör således ligga i trafikanternas intresse, att denna nya handel kommer till stånd och äfven, efter hvad jag kan förstå, i Riksdagens synnerliga intresse. Ty genom denna anordning möjliggör man en förbättring af trafikförhållandena på den nuvarande stambanan, hvarigenom man i mera lugn och ro kan få granska det väntade förslaget om huru den blifvande stambanan skall komma att ordnas, särskildt hvad dess riktning och blifvande inlopp till Södertälje och Stockholm beträffar. Som jag förut erinrat, är det äfven en mycket viktig sida af denna fråga rörande stambanan, huruvida den skall komma att dragas den kortaste vägen från Södertälje öfver Gnesta till Norrköping genom oländiga bygder, eller genom bygder, som nu sakna kommunikations medel, nämligen öfver Järna till Nyköping—Norrköping.

Huru jag än ser denna sak, och fastän det kan synas ligga ett visst berättigande i det klander, som i förevarande fråga uttalats mot regeringen och järnvägsstyrelsen, kan jag dock icke finna detta klander vara af den beskaffenhet, att man därpå kan stödja ett afslagsyrkande.

Jag anhåller därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen var härmed afslutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som därunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag å berörda hemställan och Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning. Herr talmannen ansåg förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad, men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i tredje punkten af utskottets förevarande utlåtande n:o 26, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit statsutskottets berörda hemställan och Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Omröstningen utvisade 152 ja mot 47 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 14.

Härefter förelåg till afgörande bevillningsutskottets betänkande n:o 15, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om vissa ändringar i förordningen angående bevilning af fast egendom samt af inkomst den 3 december 1897.

Om vissa ändringar i bevillningsförordningen.

Utläggning af ytterligare ett järnvägs-spår mellan Tumba och Rönninge järnvägsstationer.
(Forts.)

Om vissa
ändringar i
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)

Uti Kungl. Maj:ts till utskottet remitterade proposition, n:o 31, hade Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att besluta, att 9, 10, 14, 24, 27 och 32 §§ i nämnda förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst den 3 december 1897 jämte de vid samma förordning fogade formulär n:is 5, 6, 7 och 8 till längder öfver inkomstbevillning och sammandrag af taxeringslängderna måtte erhålla den förändrade lydelse, som ett propositionen vidfogadt förslag närmare utvisade.

Utskottet hemställde:

1:o) att Riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande förslag till vissa ändringar i förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst den 3 december 1897 icke kunnat oförändradt bifallas, måtte antaga samma förslag med de ändringar, ett vid denna punkt fogadt förslag utvisade;

2:o) att Riksdagen jämväl ville besluta, att 11 § 1 mom. och 15 § i bevillningsförordningen samt 16 § i instruktionen för taxeringsmyndigheterna skulle erhålla den förändrade lydelse, som utvisades af ett punkten bilagdt förslag; samt

3:o) att Riksdagen måtte bifalla de af Kungl. Maj:t föreslagna ändringar i de vid bevillningsförordningen fogade formulären n:is 5, 6, 7 och 8 till längder öfver inkomstbevillning och sammandrag af taxeringslängderna.

Sedan herr talmannen anmält ärendet till handläggning, yttrade Herr Beckman: Jag tillåter mig föreslå:
att betänkandet föredrages punktvis,
att efter uppläsandet af hvarje punkt föredragas motsvarande paragrafer i utskottets förslag,
att därvid paragraferna icke uppläsas, utan endast deras nummer angifvas,
att beslut fattas särskildt rörande hvarje paragraf i den föredragna punkten och därefter öfver utskottets hemställan i samma punkt.

Ordet begärdes häruppå af

Herr Bergström, som anförde: Herr talman! Jag hemställer om den ändringen i herr Beckmans förslag, att paragraferna skola uppläsas. Detta sätt att antaga lagar i Riksdagen utan att läsa paragraferna torde icke vara lämpligt; det har erfarenheten vid flera tillfällen bevisat.

Vidare anfördes ej. Kammarerna biföll herr Beckmans förslag med den af herr Bergström nu föreslagna ändringen.

Punkten 1.

9 §.

För denna paragraf hade utskottet i likhet med Kungl. Maj:t föreslagit följande lydelse:

9 §.

Skyldige att utgöra inkomstbevilning äro:

- a) — — — — —
 b) — — — — —
 c) — — — — —

Hvad — — — — — vinst; dock att för inkomst, som åtnjutes af vanliga handelsbolag, kommanditbolag, enkla bolag och rederier, som ej äro aktiebolag, bevilning utgöres af delägarna, en hvar efter hans andel af bolagets inkomst.

Vid denna paragraf var fogad reservation

af herrar *Wester*, *Brodin* och *Lindblad*, hvilka yrkat afslag å Kungl. Maj:ts proposition om ändring af paragrafen.

Efter föredragning af paragrafen begärdes ordet af:

Herr *Lindblad*, som yttrade: Som kammaren behagade finna, har utskottet vid den föredragna paragrafen ej varit enhälligt i sitt utlåtande. Det stadgande, som föreslagits af Kungl. Maj:t, afser att införa en *formell* öfverensstämmelse mellan inkomstskatteförordningen och bevilningsförordningen. Denna öfverensstämmelse kan dock icke blifva *reell* af det enkla skälet, att enligt inkomstskatteförordningen all inkomst skall upptagas till taxering i *mantalsskrifningsorten*, under det att bevilningsförordningen stadgar, att inkomst af rörelse och yrke skall upptagas till taxering, hvar och en inom sin beskattningsort, i de särskilda kommunerna.

Således blir följden den, att med det nu föreslagna förfaringssättet kommer inkomst, som åtnjutes af vanliga handelsbolag, kommanditbolag, enkla bolag och rederier att uppdelas för bevilningstaxering i en massa smådelar. Det är nämligen i regel förhållandet, att alla dessa bolag utgöras af ett mångtal delägare; särskildt torde rederierna ha sina delägare spridda i många olika bevilningsdistrikt. Detta förfaringssätt medför på det hela taget icke någon svårighet, när det gäller upptaxering enligt inkomstskatteförordningen, ty då är det såväl den deklarationsskyldiges som taxeringsmyndigheternas uppgift att sammanföra alla den skattskyldiges inkomster till en enda taxering. Men så länge särskild bevilningstaxering äger rum, införes genom det föreslagna förfaringssättet en sönderdelning i en massa smådelar, som såväl för den skattskyldige som — och kanske i synnerhet — för taxerings- och skatteindriftsmyndigheterna blir synnerligen besvärlig, utan att man enligt vårt förmenande kan spåra någon som helst fördel af det nya förfaringssättet.

Om vissa
ändringar i
bevilnings-
förordningen.
(Forts.)

Om vissa
ändringar i
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)

Därjämte kommer det äfven att medföra en viss olikhet — eller, om man så vill, orättvisa — mellan de olika skattdragarne; ty om dessa små delägare i bolag, t. ex. en rederibolagsrörelse, äro boende i en och samma socken, så är det enligt utskottets förslag meningen, att de skola åtnjuta bevillningsfritt afdrag för sina delar, för så vidt deras öfriga taxering icke uppgår till det belopp, som bevillningsförordningen i ty fall stadgar. Flyttar lottägaren däremot från en kommun till en annan, eller äro de redan på förhand bosatta i olika kommuner, får man ej afdrag inom den kommun, där man ej är mantalsskrifven, och man stadgar härvid en olikhet med afseende på afdraget, som jag för min del icke kan anse motiveras af någon som helst rättvisa.

Jag ser nu icke någon fördel i antagandet af Kungl. Maj:ts förslag, ty jag tror, att det är vida enklare, att man inom respektive orter, där bolag eller rederier ha sitt säte och sin egentliga verksamhet, får reda på inkomsten i klump, så att säga. Vill man där stadga *deklarations-skyldighet för bolagen*, är det mycket lätt att genomföra den; beträffande de enskilda lottägarna blir ett sådant stadgande nog svårare. Det är visserligen sant, att de enligt inkomstskatteförordningen i visst afseende äro skyldiga att deklarerera, men dessa deklarationsuppgifter bli i åtskilliga hänseenden icke nog vägledande för *bevillnings-taxerings-myndigheterna*. Om herrarne se efter, huru deklarationsuppgifterna äro uppställda, finna herrarne, att dessa uppgifter äro ganska summariska och icke lämna någon synnerlig ledning i berörda hänseende.

Det är af denna anledning, som jag i likhet med de öfriga reser-
vanterna tillåter mig att yrka afslag å Kungl. Maj:ts proposition, i hvad rör den nu föredragna paragrafen.

Herr Beckman: Det ligger i sakens natur, att vännerna af inkomstskattelagen äro angelägna om att så vidt möjligt minsta friktion skall uppstå mellan inkomstskattelagen och bevillningsförordningen. Att de två lagarna på vissa punkter måste beröra hvarandra, är ju alldeles oundgängligt. Att bevillningsförordningen inom vissa gränser också bör stå i öfverensstämmelse med inkomstskattelagen, därom äro alla ense. Det gäller således att praktiskt tillse, på hvilka punkter denna öfverensstämmelse lämpligen bör åvägbringas eller med andra ord icke gärna kan undvaras. Utskottet har för sin del ansett, att en sådan punkt vore just denna 9:e paragraf. I densamma stadgas, såsom förslaget lyder, »att för inkomst, som åtnjutes af vanliga handelsbolag, kommanditbolag, enkla bolag och rederier, som ej äro aktiebolag, bevillning utgöres af delägarna, en hvar efter hans andel af bolagets inkomst». Denna princip har ansetts berättigad i inkomstskattelagen. Och man frågar sig då, hvarför den icke skall vara det äfven här? Jo, säges det, den skulle här vålla stora praktiska svårigheter. I det ena fallet, enligt inkomstskattelagen, är beskattningsorten en enda. Enligt det här föreliggande förslaget åter kan man komma att beskattas på flera orter. Ja, detta är alldeles ovedersägligt. Och det kan onekligen, såsom nyss nämndes, inträffa fall — särskildt i fråga om rederier, som icke äro aktiebolag — då detta kan vålla olägenhet både för taxeringsmyndigheterna och för vederbörande skattskyldige. Mindre ofta lär nog detta komma att inträffa i afseende å handels-

bolag och enkla bolag, ty där torde i allmänhet delägarne vara bosatta å samma plats. Det finnes naturligtvis äfven i fråga om dem åtskilda fall, där ett motsatt förhållande äger rum; men i det stora hela tror jag icke, att man behöfver oro sig därför. Det är således, jag upprepar det, här hufvudsakligen fråga om rederier. Skall man då blott med tanke på dem undvika en föreskrift, som är nyttig icke allenast i det afseendet, att den bringar bevillningsförordningen i öfverensstämmelse med inkomstskattelagen, utan äfven i och för sig själf — skall man då, säger jag, icke våga införa denna föreskrift blott för rederiernas skull?

*Om vissa
ändringar i
bevillnings-
förordningen.*
(Forts.)

I olikhet med den siste ärade talaren anser jag, att det vore fördelaktigt just ur rättvisans synpunkt, om man äfven här — i bevillningsförordningen — införde stadgande om beskattning af den enskilde delägaren. Ty framför allt, då det är fråga om små inkomster, kan jag icke inse, att det ligger någon orättvisa i det här föreslagna införandet af det skattefria afdraget. Tvärtom — enligt mitt förmenande är det en gård af rättvisa. Då t. ex. två delägare i ett bolag gemensamt ha en inkomst, som uppgår till ett så ringa belopp, att det ännu icke öfverstiger den gräns, där bevillningsfritt afdrag medgifves, skola dessa, enligt hittills gällande bestämmelser, beskattas utan afdrag. Om däremot en och samma person har alldeles samma inkomst som dessa två gemensamt, skall denne erhålla afdrag. Vore det icke riktigare, om man på det sättet förföre just mot de två, hvilkas respektive andelar äro hälften mindre? Häri ser jag alltså i själfva verket i och för sig en fördel.

Jag tror för öfrigt icke, att de praktiska olägenheterna i fråga om rederierna blifva så stora som man säger. Jag tar nämligen för gifvet, att det i verkligheten går så till, att debetsedlarne lämnas till den, som på ett eller annat sätt kan anses vara chef för vederbörande rederi, och af honom kommuniceras de öfriga delägarne — eller måhända rent af att skatten af honom förskotteras. I det fallet lär således icke olägenheten bli så synnerligen stor.

Slutligen får man icke glömma, att formuläret för inkomstskattelagen redan är af Riksdagen antaget i sådan form, att man därigenom skall utan omgång kunna äfven för bevillningsberedningen vinna fördelar genom själfdeklarationen och genast kunna överblicka, hvilken del af vederbörandes inkomst skall beskattas enligt inkomstskattelagen, och hvilken del som skall beskattas enligt bevillningsförordningen.

Det är ju för öfrigt så, att, enligt hvad det erinras i regeringens utlåtande rörande saken, det nu föreslagna stadgandet i själfva verket är ett lagfästande af en på flera håll gällande praxis. Så mycket mindre, synes det mig då, bör man af betänkligheter på en enstaka punkt underlåta att vidtaga en förändring, som bringar denna förordning i öfverensstämmelse med inkomstskattelagen, som därtill i och för sig innebär en rättvisa just mot de små och som äfven, oafsedt detta förhållande, borde vidtagas hellre än att olika förfaringsätt skulle äga rum vid skattelagarnas tillämpning.

På grund af hvad jag har anfört ber jag, herr talman, att få yrka bifall till bevillningsutskottets förslag i denna punkt.

Om vissa
ändringar i
bevilnings-
förordningen.
(Forts.)

Herr Bergendahl: Herr talman! Utom de betänkligheter, som äro framställda i den afgifna reservationen och som här framhållits af en utaf reservanterna, har jag vissa erinringar att göra mot den föreslagna lydelsen af denna § 9, erinringar, som jag tror hafva den vikt och betydelse, att de böra här framställas för att komma under kammarens ompröfning.

Jag tror, att detta förslag med den lydelse, som det erhållit i den kungl. propositionen, så oskyldigt detsamma än ser ut, skall sträcka sina verkningar vida öfver hvad man här tycks föreställa sig, in på ett område, där det helt visst kommer att orsaka icke ringa villervalla. Har jag orätt i detta mitt påstående, torde en vederläggning icke uteblifva, men jag har ansett mig skyldig att fästa uppmärksamheten på förhållandet.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle en hvar, som är delägare i handelsbolag, kommanditbolag, enkla bolag och rederier, som ej äro aktiebolag, utgöra bevillning efter sin andel af bolagets inkomst. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet säger härom i sitt anförande till statsrådsprotokollet: »Mot införandet af en liknande bestämmelse i bevillningsförordningen är så mycket mindre att säga som den i praxis redan delvis tillämpats.» Ja, jag vet, att på vissa håll så praktiserats, och jag vet äfven anledningen därtill. Men jag betviflar, att denna praxis tillämpats i det fall, då någon af delägarne bor och är mantalsskrifven utom den kommun, där bolaget har sin rörelse. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle emellertid äfven sådana personer uppföras till beskattning i taxeringslängden för den kommun, där bolaget har sin rörelse. Om bolaget således t. ex. bedrifver sin rörelse i Växjö, men en eller annan delägare bor i Jönköping, så skulle en sådan på annan ort mantalsskrifven delägare i bolaget uppföras i taxeringslängden för Växjö stad såsom personligen skattskyldig för sin vinstandel. Hvad blefve följden häraf? Såsom bekant är, skall, efter det taxeringslängden upprättats och pröfningsnämnden granskat och godkänt taxeringen, den kommunala rösträttslängden upprättas. Men denna rösträttslängd är i städerna egentligen blott en afskrift af taxeringslängden, och då skola på andra orter mantalsskrifna delägare i bolag, hvilka uppförts i taxeringslängden såsom personligen skattskyldiga, också komma att upptagas i den uppgjorda röstlängden. Detta blir äfven förhållandet med fyrktalslängden, som enligt samma grunder upprättas i landskommunerna. Då blir frågan: Kunna dessa på främmande ort boende delägare verkligen erhålla rösträtt i förhållande till sin inkomstbeskattning? Ja, enligt bestämmelserna i §§ 3 och 10 i kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad — det finnes äfven motsvarande bestämmelser i förordningen om kommunalstyrelse på landet — skulle man kunna deducera fram en sådan rättighet för dem. Det heter nämligen där, att »hvarje välfrejdad svensk undersåte, som är medlem af en stadskommun samt enligt § 57 förbunden att erlægga skatt till kommunen — — — —, är berättigad att vid allmän rådstuga deltaga i öfverläggningar och beslut . . .» Och i fråga om medlemskap af kommunen heter det: »medlem af stadskommun är en hvar, som där är mantalsskrifven, äfvensom hvar och en, hvilken, utan att vara i kommunen mantalsskrifven, därstädes äger fast egen-

dom, eller är för inkomst af kapital eller arbete till allmän bevilning uppförd.» Dessa bolagsdelägare på främmande ort äro ju uppförda i taxeringslängden för bevilning af rörelse. Således skulle de ha rösträtt, men detta åter strider mot den grundsats, som just i denna kommunalförordning har vunnit burskap, nämligen den grundsatsen, att det är *bolaget* såsom sådant, såsom juridisk person, som utöfvar rösträtten. Denna grundsats är fastslagen dels i § 10, dels i § 11, och i § 11 heter det ju så: »Ej må för samfälld egendom mer än en person talan vid allmän rådstuga föra. För bolag må bolaget eller dess styrelse och för oskiftadt bo delägarne i boet ombud utse.» Denna bestämmelse eluderas alldeles genom antagande af den lydelse af förvarande paragraf i bevillningsförordningen, som här blifvit föreslagen. Jag kan ej inse annat än att detta blir en konflikt, som blir rätt svår att lösa. Det kan ej vara meningen, att man på denna väg skall inverka på den kommunala rösträtten, och det kan ej heller vara önskvärdt, att flera röstberättigade från andra kommuner på detta sätt kunna komma in i en kommun och där erhålla rösträtt.

Jag vill äfven påpeka ett annat förhållande. På detta sätt skulle ett handelsbolags, kommanditbolags etc. rösträtt i betydlig mån ökas. Ly den begränsning i utöfning af rösträtten, som lagen stadgar, skulle i mindre grad eller alls icke komma till användning, om hvarje bolags delägare utöfvade rösträtt. Jag vill anföra ett enkelt exempel, som visar detta. Antag, att ett handelsbolag har fyra delägare, och att bolaget under året har haft en vinst af 40,000 kronor, hvilken vinst delas upp på dessa fyra. Hvar och en af dem skulle då taxeras till 10,000 kronors inkomst. De hafva således äfven rösträtt för denna inkomst, d. v. s. i en stad 100 röster hvar, eller sammanlagdt såsom bolagsdelägare 400 röster. Men om däremot bolaget, såsom kommunalförordningen förutsätter, hade uppträdt såsom ensamt röstberättigadt, hade röstetalet begränsats till 100. Således varder bolagsdelägarnes sammanräknade röstetal fyra gånger så stort som det röstetal, hvilket enligt kommunalförordningen bort tillkomma bolaget. Jag undrar, om detta kan vara synnerligen lämpligt.

Man kan nu invända, att därför att dessa delägare upptagas såsom skattskyldige i taxeringslängden, de ej behöfva upptagas i röstlängden såsom röstberättigade, utan att bolaget där antecknas såsom röstägande. Men detta är alldeles omöjligt. Det låter sig ej göra; det kan hvar och en intyga, som varit med om att upprätta en röstlängd. Bolaget är ej i taxeringslängden uppfördt såsom skattskyldigt, och den, som upprättar röstlängden, känner således ej bolagets skattetal, hvarför han ej heller kan beräkna bolagets röstetal. Man kan ej få detta tal genom att sammanräkna delägarnes inkomstbevilning, ty i denna kan vara inberäknad inkomst, som härflutit af annan grund.

På grund af dessa förhållanden, som synas vara synnerligen invecklade, men förtjänta af den allra största uppmärksamhet vid en sådan förändring af förordningen, som här är ifrågasatt, anser jag, att förslaget i dess nuvarande skick icke bör antagas, utan att en grundlig pröfning af dessa förhållanden ägt rum. Jag kunde därför yrka återremiss, men då jag i likhet med reservanterna icke anser, att den

*Om vissa
ändringar i
bevillnings-
förordningen.*
(Forts.)

Om vissa
ändringar i
beviljnings-
förordningen.
(Forts.)

åsyftade likformigheten är så eftersträfvänvärd, som man förmenat, i synnerhet som den ej kan genomföras i alla delar, finner jag ej något skäl att bifalla detta förslag, utan ber att få instämna i reservationen och till stöd därför åberopa utöfver de skäl, jag ofvan anfört, jämväl de skäl, som blifvit af reservanterna framställda. Det är alldeles obestriddigt, att en mängd trakasserier och svårigheter, icke blott för de skattskyldige, utan äfven för taxeringsmyndigheterna, därigenom skulle uppstå. Om jag t. ex. är mantalsskrifven i Ystad, men är delägare i ett bolag, som har sin rörelse i Haparanda, skall jag betala inkomstskatten för min bolagsvinst i Ystad, under det att inkomstbeviljningen skall erläggas i Haparanda. Detta är ej likformighet.

Äfven en annan sak ber jag att få påpeka. Antag t. ex., att ett handelsbolag visserligen har gjort vinst under det föregående året, men att denna vinst ej delas ut bland delägarne, utan bevaras för andra ändamål, t. ex. för ökning af rörelsekapitalet, inköp af egendom eller, såsom förhållandet är med våra brännvinsbolag, där vinsten går till det allmänna. Bolagsdelägarne njuta ej någon vinstandel, men bolaget har dock haft vinst och denna vinst bör beskattas. Jag undrar då, huru man skall komma till rätta med bestämmelserna i 9 § vid fall sådana som dessa. Jag anser svårigheterna vara så stora och återverkan af denna bestämmelse så vidsträckt, att jag för min del ser mig föranlåten att i likhet med reservanterna yrka afslag på den gjorda framställningen i denna del, det vill säga beträffande denna § 9 i beviljningsförordningen.

Herr Brock: Herr talman! Jag ber att ytterligare få betona de synnerligen stora olägenheter och obehag, som ifrågavarande förslag, om det ginge igenom, skulle medföra i afseende på beskattningen af rederiernas inkomst. Det är ej alls ovanligt — jag tänker närmast på de fartyg, som trafikera Vänern, och väljer förhållandena där som exempel — att personer såväl i städerna vid Vänern som i de kommuner, hvilkas områden sträcka sig till denna sjö, lägga ned sina besparingar i ett fartyg genom att köpa någon lott däri. Det händer så rätt ofta, att fartyget har sin hemort i en helt annan socken, som ligger långt därifrån, eller kanske rent af i Göteborg.

Då någon uppgiftsskyldighet icke åligger rederiet, och det mycket ofta händer, att hufvudredaren, som skulle lämna uppgift om rederiets inkomster, jämväl är befälhafvare på rederiets fartyg och vid tiden för beviljningsberedningens sammanträde befinner sig ute på sjön samt följaktligen icke kan anträffas med anmaning att lämna dylik uppgift, måste taxeringsmyndigheterna bestämma rederiets inkomst så att säga på måfå, till följd hvaraf beskattningen ofta nog kan blifva orättvis.

Därest nu delägarne i rederiet äro många — antag t. ex. 9 eller 10 stycken, af hvilka somliga endast hafva mycket små andelar — blir det lika många gånger mera besvär att få ändring i en tilläfventyrs orättvis beskattning. Särskildt besvärligt blir det, om dessa delägare äro bosatta på landet och icke äro författningskunniga. De nödgas då måhända, när de få reda på att de blifvit för högt beskattade, resa in till staden för erhållande af juridiskt biträde och få sålunda vidkännas ytterligare kostnader.

Jag vill därjämte framhålla, att beskattningsmyndigheterna ofta rent af icke kunna få några upplysningar om hvilka som äro delägare i ett rederi. Då, såsom sagdt, någon skyldighet för rederiet att uppgifva sina inkomster icke är föreskrifven, synes mig lagförändringen betänkelig, och jag tillåter mig fördenskull att yrka bifall till herr Lindblads m. fl:s reservation.

*Om vissa
ändringar i
bevillnings-
förordningen.*
(Forts.)

Herr Ericsson i Ofvanmyra: Herr talman! Jag vill gent emot de sista båda talarne nämna, att de invändningar, de gjort mot föreliggande förslag, blifvit ganska grundligt ventilerade inom utskottet, och att man därvid erkände, att det kunde finnas vissa undantagsfall, där det kanske blefve litet besvärligt, om den föreslagna förändringen blefve genomförd. Men då man jämförde dessa olägenheter med de förmåner ändringsförslaget kommer att medföra, ansågos de senare vida större. Herr Beckman har omnämnt några af dessa förmåner, och jag instämmer till fullo med honom i hans anförande, men vill därjämte på tal om bolagens rösträtt framhålla, att det för mig alltid syntns vara en stor oegentlighet i vår kommunallagstiftning, att bolag erhållit rätt att utöfva rösträtt inom kommunerna. Vi veta alla, att en enskild person icke får i kommunala angelägenheter rösta för mer än en enda på grund af fullmakt, men att däremot en bolagsdisponent eller ordföranden i styrelsen för ett bolag, det må bestå af huru många intressenter som helst, ja, om det också vore tusental, han får ensam utöfva rösträtt för bolaget och på det sättet för alla dess delägare. Jag anser således, att våra kommunalförfattningar lida af stor inkonsekvens i detta afseende. Och jag tror därför, att man här slagit in på rätt bog, då man föreslagit den ändring i förevarande paragraf, att bolags vinst skall fördelas mellan de olika delägarna i bolaget efter deras andelar och att således skatten skall erläggas hvar för sig af hvarje delägare, som sedermera äger utöfva däraf följande rösträtt. Detta är en förmån och en reform, värd att taga vara på, och jag hoppas, att detta är första steget för erhållande af rättelse i omnämnda afseende. Och då icke någon af de båda föregående talarne kunnat påstå, att här ifrågavarande bolag blifva påförda skatt eller upptagna såsom röstberättigade jämsides med de enskilda intressenterna, vet jag icke, hvarutinman de påstådda konflikterna skulle uppstå. Jag ser, som sagdt, endast rättvisa och billighet däri, att de enskilda delägarna i ett bolag hvar för sig få utöfva rösträtt. Och huru man än ser saken, tror jag, att det af Kungl. Maj:t framlagda ändringsförslaget i denna paragraf är ett af de bästa i det föreliggande betänkandet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr *Månsson* instämde häruti.

Herr Lindblad: Talaren på stockholmsbänken uttalade den satsen, att här endast vore fråga om ett lagfästande af redan gällande praxis. Ja, det må kanske vara händelsen beträffande ett fåtal handelsbolag, bestående af ett fåtal delägare, att man, såsom talaren på växjöbänken upplyste, inom vissa kommuner följt en sådan grundsats. Men, mina herrar, det har helt visst hittills icke fallit någon in att i allmänhet

Om vissa
ändringar i
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)

sönderdela dessa rederier i olika lotter och upptaga hvarje lott för sig till taxering. Jag får nu under debatten ett exempel från en kuststad: ett rederi, som äger skonerten Frithiof, där hvarje lott lyder på $\frac{1}{400}$, och således skulle enligt det nu föreliggande förslaget hvarje dylik lott å $\frac{1}{400}$ särskild upptagas till beskattning — för så vidt hvarje delägare endast hade en lott — i den kommun, där rederiet har sin hufvudort.

Vidare förklarade talaren på stockholmslänsbänken, att deklara-tionsblanketterna skulle vara vägledande i detta afseende. Nej, jag vågar tvärtom påstå, att så icke är förhållandet. Ty om man går till ett deklara-tionsformulär, finner man däraf, att under rubriken »inkomst af rörelse eller yrke» visserligen skall af den skattskyldige angifvas, bland annat, i hvilka bolag han tilläfsventyrs är *delägare*, men upp-giften blir summarisk och lyder helt generellt, att den skattskyldiges samfällda inkomst af rörelse eller yrke nästföregående år icke öfver-stigit en viss summa. Sålunda vågar jag påstå, att beträffande bevill-nings-taxering icke finnes i deklara-tionsformuläret någon ledning i detta afseende.

Här har en talare sagt, att förmånerna af den föreslagna ändrin-gen skulle vara öfvervägande och att olägenheterna redan blifvit skär-skådade inom utskottet. Jag får säga, att man efter de upplysningar, som lämnats af representanten för Växjö, måste draga i betänkande att införa ett så olämpligt stadgande som det nu ifrågasatta. Att det förekommer i inkomstskatteförordningen är icke någon olägenhet. Ty denna förordning ligger icke till grund vid beräkning af rösträtt. Men bevillningsförordningen är det, som skapar rösträtt. Och därför bör man taga i noggrant öfvervägande och akta sig för att icke där kommer in en aldeles olämplig bestämmelse.

Härvidlag anfördes af talaren på dalabänken, att fördelarna af lagändringen skulle vara större än olägenheterna. Jag undrar emel-lertid, om det inom landskommunerna finnes så synnerligen många dylika bolag; jag tror, att det största antalet finnes i städerna. Och om nu två stadsrepresentanter vitsordat riktigheten af de i reservationen framhållna olägenheter, tror jag, att detta ökar styrkan af re-servanternas skäl.

Herr Bergendahl: Jag skall bli mycket kort.

Jag hade mycket svårt att förstå, hvilka förmåner det var, som den ärade talaren på dalabänken sökte påvisa. Jag kunde icke finna, att någon enda förmån skulle bli resultatet af den anordning, som här är föreslagen.

Han yttrade, att det var honom motbjudande, att ett handels-bolag såsom sådant skulle utöfva rösträtt. Jag undrar dock, om det är bättre, att de särskilda bolagsdelägarne — låt oss antaga, att de t. ex. äro fyra — sammansluta sig och utöfva sin rösträtt, ty det sam-manlagda röstvärdet blir då större, än om bolaget representerats af en person, som röstat för detsamma med den begränsning, som i kommunal-förordningen är föreskrifven och hvilken begränsning särskildt i för-ordningen om kommunalstyrelse i stad är ganska afsevärd.

Till bemötande af hans påstående vill jag anföra bara ett exempel.

Jag har mig bekant, att förra året fanns ett enkelt bolag, som bestod af 15 delägare, hvilka voro spridda här och där i riket. Visserligen var detta bolags rörelse af den beskaffenhet, att det icke det året lämnade så stor inkomst, att bolaget kunde upptagas till beskattning. Men en sådan inkomst kunde bolaget mycket väl hafva åtnjutit, och då skulle enligt ifrågakarande förslag dessa 15 delägare i det enkla bolaget hafva upptagits såsom särskildt skattskyldige och fått rösträtt. Kan det vara önskvärdt, att ett stort antal röstberättigade inkomma i en kommun utan att — enär de äro boende på annan ort — äga intresse för kommunen.

*Om vissa
ändringar i
bevillnings-
förordningen.
(Forts.)*

Jag vidhåller mitt yrkande om afslag.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Meyer: Herr talman! Jag skall icke onödigtvis inlåta mig något närmare i detaljer, ty allt, som kan sägas i saken, har redan af föregående talare blifvit sagdt. Jag vill endast ännu eu gång framhålla, att hela meningen med den nu föreslagna ändringen endast varit att få likhet mellan de båda förordningarna, bevillningsförordningen och inkomstskatteförordningen. Det är ju alldeles uppenbart, att om man har olika bestämmelser i dessa båda förordningar, skall det kunna leda till mycken oreda på mer än ett ställe.

Icke bör man väl, därför att man anser, att vissa personer däri- genom skulle få för stor rösträtt, sätta sig emot den föreslagna förändringen. Ty icke får man anse, att bevillningsförordningens uppgift är att inskränka folks rösträtt.

Å andra sidan vill jag påpeka, att om man nödvändigt vill ha det så, att bolag skola få rösta — det är här icke fråga om aktiebolag, utan, som bekant, om andra bolag — kan det hända, att alla delägarne i ett eller annat sådant beröfvas sin *politiska* rösträtt. Ty bolag få icke rösta vid riksdagsmannaval, och om då delägarne däri icke upptaxerats till inkomst, få icke heller de rösträtt vid sådana val. Sådant synes mig emellertid vara alldeles oeffterrättligt, och att sådant under nuvarande förhållanden kan inträffa, synes mig vara ett ytterligare skäl till ändring.

I allmänhet torde icke heller de svårigheter, som här blifvit påpekade, komma att inträffa. Ty det är endast beträffande ett eller annat rederibolag, som det verkligen — och därtill endast i undantagsfall — kan hända, att det blir besvärligt för delägarne. Men icke skall man för dessa bolags skull afstå ifrån att bringa de båda förordningarna i öfverensstämmelse med hvarandra.

Herr Lindblad: Då här anförts äfven det skälet, att med nuvarande ordning personer skulle kunna bli beröfvade sin rösträtt, vill jag påpeka, att Kungl. Maj:ts förslag i långt flere fall skulle kunna medföra sådana trakasserier och bidraga till rösträttens suspenderande. Och skälet härtill är ganska enkelt.

Om jag tänker mig t. ex. en sådan där liten skutskeppare, som kanske är röstberättigad i sin hemort, men råkar ha några lotter i ett par skutor, hvilkas rederi är beläget å annan ort, och han där uppföres på den kommunala debiterings- och röstlängden, men af något

*Om vissa
ändringar i
bevillnings-
förordningen.*

förbiseende icke betalar sina kommunalutskylder, så torde detta för-
anleda till suspenderandet af hans rösträtt i hemorten, så vidt jag
förstår.

(Forts.)

Herr Jansson i Krakerud: Jag begärde ordet med anledning af
den siste talarens yttrande.

Han tycktes drifva den satsen, att om en enskild person är del-
ägare i ett rederibolag och bolaget betalar skatt för den inkomst bo-
laget har, skulle den enskilde i anledning däraf få rösträtt. Det kan
jag icke finna vara förhållandet.

Jag tror således, att om utskottsförslaget bifalles, så få delägarne
betala den skatt, som är grundad på den inkomst de hafva, och få
äfven de rättigheter, som de böra hafva på grund af att de betala
skatt. Därjämte blir det åtskilliga delägare i sådana bolag, som icke
ha så stora inkomster, att de kunna beskattas. Jag anser det då vara
fullt rättvist, att dessa bli befriade ifrån skatt, hvilket de icke skulle
bli, om bolagen skulle kunna beskattas såsom ett helt betraktadt.

Med afseende fäst å såväl frågan om skatten som frågan om röst-
rätten, kan jag följaktligen icke finna annat, än att man skulle bidraga
till ett rättvist ordnande af dessa förhållanden genom att antaga ut-
skottets förslag, hvartill jag således yrkar bifall.

Herr Olsson i Stockholm: Jag begärde ordet med anledning af
ett yttrande af herr Lindblad, då han nämligen påstod, att, om en
person häftar för oguldna kommunalutskylder i en annan kommun, än
där han är mantalskrifven, han därigenom skulle vara beröfvad sin
rösträtt å sistnämnda ort. Detta antagande är alldeles icke riktigt.
Den, som betalt sina kommunalutskylder i den kommun, där han är
mantalsskrifven, har fortfarande rösträtt vid riksdagsmannaval, äfven
om han tillfälligtvis skulle häfta för oguldna kommunalutskylder i en
annan kommun. Härpå finnes prejudikat, och det framgår för öfrigt
alldeles otvetydigt af lagens lydelse.

Härmed var öfverläggningen afslutad. I enlighet med de yrkan-
den, som därunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner dels
på godkännande af utskottets förslag till ändring af ifrågavarande
paragraf och dels på afslag å berörda förslag. Herr talmannen ansåg
förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad, men som
votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen följande
voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner bevillningsutskottets i
första punkten af utskottets förevarande betänkande n:o 15 framlagda
förslag till ändring af 9 § bevillningsförordningen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets berörda förslag.

Omröstningen utföll med 118 ja mot 58 nej; och hade kammaren alltså fattat beslut i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

10 §.

Efter föredragning af denna paragraf yttrade

Herr Beckman: Jag skall blott nämna, att det endast är ett ord, som blifvit tillsatt, nämligen »kontorshyra». För öfrigt har ingen ändring skett.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Vidare anfördes ej. Förslaget godkändes.

14, 24, 27 och 32 §§.

Godkändes.

Kammaren förklarade utskottets under punkten 1 gjorda hemställan besvarad genom kammarens här ofvan antecknade beslut.

Punkten 2.

11 § *bevillningsförrordningen.*

I fråga härom anförde

Herr Beckman: Herr talman! Första Kammaren har, då den icke kunde veta, huru Andra Kammarens beslut beträffande 9 § skulle utfalla, beslutit återremittera paragrafen, och får jag därför anhålla, att äfven Andra Kammaren måtte återremittera denna paragraf.

Vidare anfördes ej. Utskottets förslag till ändring af paragrafen återremitterades till utskottet.

15 § *bevillningsförrordningen.*

Godkändes.

16 § *instruktionen för taxeringsmyndigheterna.*

Efter föredragning af denna paragraf begärdes ordet af

Herr Beckman, som yttrade: På samma grund som förut får jag anhålla, att kammaren måtte återremittera äfven denna paragraf.

Vidare anfördes ej. Utskottets förslag till ändring af paragrafen återremitterades till utskottet.

Kammaren förklarade utskottets under punkten 2 gjorda hemställen besvarad genom kammarens här ofvan omförmälda beslut.

Punkten 3.

Utskottets hemställen bifölls.

§ 15.

Anmäldes och godkändes *dels* sammansatta stats- och bankoutskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

n:o 14, till fullmäktige i riksbanken, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lämnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbanshus, och

n:o 15, till fullmäktige i riksgäldskontoret, i samma ärende,

dels ock bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrivelse, n:o 16, till Konungen, i anledning af väckta motioner i fråga om åtgärder, som kunna föranledas af beslutade tullförhöjningar i främmande länder.

§ 16.

Till bordläggning anmäldes lagutskottets utlåtanden:

n:o 29, i anledning af väckta motioner om skrivelse till Konungen angående ändring i vissa delar af landstingsförordningen; och

n:o 30, i anledning af väckt motion i fråga om skyldigheten att bidraga till organists aföning.

§ 17.

Herr *P. O. Lundell* afämna en af honom och herr *D. Persson* i Tällberg undertecknad motion, n:r 145, om skrivelse till Konungen angående tillhandahållande af Svensk författningssamling för lägsta möjliga pris.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

§ 18.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>C. A. Danielsson</i>	under 4 dagar fr. o. m. d. 3 mars,
» <i>N. Svensson</i> i Olseröd	» 8 » » 4 »
» <i>A. F. Janson</i> i Bråten	» 4 » » 2 »
» <i>C. R. Johansson</i> i Jönköping	» 3 » » 2 »
» <i>E. Räf</i>	» 3 » » 2 »
» <i>J. E. A. Ohlsson</i> i Halmstad	» 2 » » 3 »

herr <i>C. H. Setterberg</i>	under 2 dagar fr. o m. d. 3 mars,
» <i>B. P. Ersson</i>	» 7 » » 2 »
» <i>H. Eriksson i Elgered</i>	» 14 » » 1 »
» <i>P. O. Lundell</i>	» 4 » » 3 »
» <i>P. Pehrsson i Åkarp</i>	» 9 » » 3 »

§ 19.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 4,12 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.
